

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredni nedelje in praznike.

Inserati: do 9 petič vrst 4 K, od 10—15 petič vrst 6 K, večji inserati petič vrst 8 K; notice, poslano, izjave, reklame, preklic petič vrst 12 K; poroke, zaroke velikost 15 vrst 120 K; ženitne ponudbe beseda 3 K. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravišтво „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisano in zadoščno frankovano.

Receptivov se ne vrata.

Posamezna številka stane 50 par = 2 kroni.

V inozemstvu 65 par = K 2.60.

Poštnina plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

V Jugoslaviji:

celoletno naprej plačan	K 360—	celoletno	K 624—
polletno	180—	polletno	312—
3 mesečno	90—	3 mesečno	156—
1	30—	1	52—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici. Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Minister n. r. dr. Vekosl. Kukovec:

Socijalizem in malo podjetništvo

Zaključki, do katerih prihajam z ozirom na svoje dosedanje aktivno sodelovanje v upravi države, so seveda zlasti zdaj, ko sem svoboden vsakih službenih ozirov, čisto moje osebno mnenje, s katerim nočem biti merodajen. Očitati bi si pa kot brezbržnost, če bi naše misleče javnosti ne seznanil danes, po mnogih borbah v svojem delu in dobljenih izkušnjah, s svojimi nazori, v kolikor bi mogli biti praktičnega pomena za narod. Meni se zdi zelo aktualno, da se prečistimo pri nas pojmi o tem, ali je prav, da rineмо v socializem katerega koli imena, ali da vršimo delo, v kolikor je sposobno koristiti podjetnosti malih ljudi.

Vse stranke, ki se pri nas nazi- vajo kot socialni demokrati, kr- šćanski in narodni socialisti, komu- nisti, so si v tem složni, da prepi- šujejo malega človeka o tem, da ima obilo vzroka biti nezadovoljen. Vse drugo delo je pri njih bolj pri drugih manj, pri tretjih izključno postranska stvar. Brez tega predpogoja v teh političnih strujah sploh ni podlage za politično delo. Če se ni posrečilo ne- zadovoljstva vzbuditi in utrditi v množici, smatra organizacija, da delo ne napreduje. Če se je na gra- janjih razmerah kaj izpremenilo, ima to le v toliko vrednost, v kolikor se da trditi, da je to uspeh borbe orga- nizarnega proletarijata zoper izkori- ščevalce. Če se ne da tako izrabi- ti, je prijetnejše voditeljem, da bi zboljšanja sploh ne bilo, kajti sicer je kvocien nezadovoljstva v nevar- nosti, da se zmanjša, in stranka v opasnosti, da njen ugled pade. Tak- šen je bil socializem zmiraj in tak- šen je povsod po svetu. Ni moja stvar, odrekati mu zaradi tega upravičenost, vendar pa tako delo- vanje skriva gotovo v sebi velike nevarnosti za splošno blagostanje velikih, srednjih in tudi malih, zlasti malih, pa tudi celote vseh.

Onim, katerim je pred očmi uspeh celote in vseh, mora biti program, da preventivno, v naprej odvrtačo zlo, da neodvratljivo zlo manjšajo in blažijo, zlasti da razpo- loženje, nezadovoljstvo izpodbijajo in ga izpodirajo z odločnostjo ma- lega človeka, da se dvigne, da je podjeten, da je produktiven. Social- na politika, ki zasleduje te cilje, je prizadetim množicam prijetna, njih voditeljem pa fatalna.

Vlade in vladajoče nesociali- stične stranke vodijo socialno po- litiko bodisi iz oportunitete ali iz prepričanja, ali jo pa mrzijo, če jim je predraga, ter jo nameščajo s stro- gostjo zoper organizacije nezado- voljstva. Jaz sem odklanjal zadnje stališče, izvemši mojo solidarnost s protikomunistično obrambo, cenil pa sem potrebo dejanske socialne po- litike iz prepričanja in oportunitete napram narodu odnosno iz patriotiz- ma, kakor ga jaz razumem. To je izprevidela javnost in odobrvala, če se ni smatrala slučajno za prikraj- šano pri delitvi, ne morem pa tega trditi o meščanskih političnih krogih, niti o vseh meščanskih članih vlade. Sicer bi ne bilo pomljivo, kako se je mogla dvigniti ljuta borba za odpravo socialne politike sploh, ne more- biti priključitve tega dela uprave ali spojitve z drugimi organizacijami uprave. Vendar imajo po mojem mnenju mnogo več vzroka zahtevati odpravo državne socialne politike baš socialistične stranke nego me- ščanske narodne stranke. Komuniz- mom moja politika ni bila nepozna- na. Njim ni bilo neznano, da nisem bil jaz ustvaritelj obznane, zlasti ne nobene protidelavske odredbe. Ven- dar so sklenili poleg ministra notra- nih zadev ubiti tudi ministra za so- cialno politiko. Z zagrebško sodbo je to tudi formalno dognano. Iz raz- prave je bilo jasno, da sklep ni bil nepremišljen in da namerna ni iz- šla iz trenutne razburjenosti kakega trpina, ampak da je bilo vse to tako potrebno po prepričanju komunisti- čnih idealistov.

Tega bi posebej ne poudarjal, ako bi mi ne bilo na tem, da prepi- šam našo meščansko družbo, da je socialno zakonodajstvo v končnih posledicah vsaj v enaki meri name- njeno koristi meščanstva kakor pro- letarijata. Onim, katerim je nezado- voljnost množice potrebna, da se ob- nesne njih akcija in da napravijo po- litično karijero, onim moti račune delo na dviganju male eksistence. Tega bi se naj zavedala v prvi vrsti naša mala obrt, a tudi vsi dobri patrijoti. Delavstvo, čegar razmere glede ekonomije z delavno silo so urejene in ki ima priliko, delati z ve- seljem, bo dvignilo kakovost pro- dukcije in blagostanje malega pod- jetnika kakor velikega. Naš narod bo velik v gospodarstvu in kulturi, če bo našemu delavcu zasigurano

vse, kar mu nudi moderna država, Anglija, Amerika.

Za velikega podjetnika bi me niti ne bolela glava toliko, kakor za malega. Mi smo dežela, v kateri se še na novo porajajo obrti, ki so drug- od že napravile mesto veleobratu. Problem naše države mora biti danes problem, seči pod pzdruho ma- lemu človeku, ki hoče produktivno delati. Preko njega pride vse drugo po sebi. Tu je začetek reševanja va- lutnega vprašanja, uvoza, pasivne

trgovske bilance, proračuna brez ravnotežja, kredita pred velikim svetom. Moj apel kot posledica tega naziranja pa velja onim, ki so slabo orijentirani ali se šele orijentirajo. Ne delajte se interesantne, vi slo- venčiči, ki ustvarjate umetno soci- jalizem v uradništvu, med name- ščenci, v obrti. Vzpostavite trezne me- ščane, vzbujajte podjetnost, razume- se, da mislim na produktivno po- djetnost, ali boljše, podjetnost v pro- dukciji.

Kulturno delo.

Osnova glede narodovega na- predka leži v ljudsko-prosvetnem delu. To je resnica, ki je ne more iz- podbijati nihče, ki jo spoznava vsak. Kljub temu, pa je druga resnica, da se je v Sloveniji ljudsko-prosvetno delo popolnoma zanemarjalo, čeprav je postalo vsled medvojnega dušev- nega mrtvila še prav posebno nujno. Z zadoščenjem moramo zabele- žiti, da se je v tem oziru izvršil raz- veseljiv prebrat. In še prav s poseb- nim zadoščenjem moramo zabeležiti, da je ta prebrat izvršen od naše pr- ve obrambne organizacije, od »Ju- goslovenske Matice«, ki je tako zo- pet dokazala, da je kos svoji, nadvse težavni nalogi.

S tem svojim delom pa je stopila »Jugoslovenska Matica« na pot, ki jo žali bože naša karitativna družba le redko razumejo. Naj bo namreč namen kakega društva še tako plemenit, njegovi dohodki bodo majhni, če si to društvo ne zna pridobiti na- rodove ljubezni. Na zemlji pa je žali- bože tako, da je vsaka ljubezen ma- lo egoistična. Posebno pri današnji dragini je se treba nato ozirati in za- to ne samo od ljudi zahtevati, da žrtvujejo, temveč jim tudi nekaj da- ti. Popolnoma nemogoče je, da bi po- sebno povprečen človek vedno le žrtvoval, če pa ne uvidi v tem žrtvo- vanju za sebe prav nobene koristi. Po velikem osleparenju, ki ga je do- živel naš narod, je to še prav po- sebno razumljivo. Zato upamo, da bodo v lastnem interesu sledila tu- di druga društva primeru »Jugoslo- venske Matice« in da se bo tako ljudsko-prosvetno delo razvilo kar najlepše.

Veliki so cilji »Jugoslovenske Matice« in zato velike tudi njene po- trebe. Le podpora vsega naroda mo- re dati »Jugoslovenski Matici« po- trebna sredstva in le s pomočjo vse- ga naroda more »Jugoslovenska Ma- tica« izvesti svoj cilj. Da si pridobi

narod, da mu dokaže, da je vredna ljubezni, je za to stopila »Jugoslo- venska Matica« med narod in pričela z ljudsko-prosvetnim delom.

Najpreje pri Hrvatih in Srbih, ki po večini še niso poznali zasede- nega ozemlja, so pa vseeno podlaga našega osvobodilnega dela. Tako je priredila koncem septembra in za- četkom oktobra »Jugoslovenska Ma- tica« veliko turnejo po jugu naše dr- žave, ki je uspela nad vse sijajno. V Osijeku, Vukovaru, Novem Sadu, Skoplju, Nišu, Kragujevcu, Beo- radu, Sarajevu, Dubrovniku, Metko- vicu in Splitu je priredila pokrajinski odbor »Jugoslovenske Matice« v Ljubljani 14 predavanj, ki so bila mnogobrojno obiskana. Na vseh ten predavanjih je predaval prof. dr. Ilišič, in z živo besedo in pesniškim zanosom pridobil bratom tam preko tisoče in tisoče vernih prijateljev. Predavanje je pojasnjevalo nad 90 krasno izdelanih skriptičnih slik, ki so nazorno pričale o krasoti, boga- stvu in tudi trpljenju zasedenega ozemlja. S predavanjem je bil dalje zvezan tudi koncert priznanega kv- arteta dr. Kozine in slovenska pesem je žela povsodi triumf svoje mehke lepote. Ker je bila turneja nad vse dobro pripravljena in se kljub mno- gim potnim naporom izvršila natan-čno po programu, je uspela tur- neja nad vse pričakovanje dobro in »Jugoslov. Matica« je dobila zane- sljive prijatelje. Že osnovana glavna podružnica v Skoplju je viden dokaz uspeha turneje.

Po povratku z južnih krajev pa se je lotila »Jugoslov. Matica« takoj predavanj v Sloveniji. Začetek je bil storjen v Ljubljani, kjer je priredila »Jugoslovenska Matica« v spomin nesrečnega Rapalla dvojje predavanj, ki se ga je udeležilo do 4000 ljudi, predvsem mladine. Sledilo je za tem troje predavanj v Krškem, (tisoč po- slušalcev) dvojje predavanj v Kam-

niku (500), eno v Ribnici (300), 6 v Celju (2000), eno v Litiji (100), dve v Zagorju (600), štiri v Ptuj (1200), in 2 v Mariboru (1200 poslušalcev). Skupno 23 predavanj s 10.900 poslu- šalci. Predavali so dvakrat dr. Lah, trikrat ravnatelj Jeršinovic, enkrat gospa Levstik in 17krat glavni taj- nik »Jugoslovenske Matice« g. Kar- ol Mahkota. Z nekaterimi predava- nji je bil tudi združen koncert kvarteta dr. Kozine, oziroma kvarteta »Primorje«, ki sta oba s svojim mo- jstrskim petjem znatno pripomogla k uspehu predavanj.

Predavanja, ki jih prireja »Jugo- slovenska Mat.«, nikakor niso samo propagandna, temveč tudi zelo po- učna, posebno za mladino. Zato po- menijo predavanja »Jugoslov. Matic« kulturno delo, ki razveseljuje dokazuje, da prihajamo zopet do rednih razmer, ki so vedno samo plod vestnega dela.

Ljudsko-prosvetno delo »Jugo- slovenske Matice« se po novem letu še razširi. Nabavile se bodo nove slike in nova plinova luč, da se bodo mogla vršiti predavanja s skriptični- mi slikami, tudi v krajih, kjer ni električne luči. V Ljubljani in potem v drugih mestih pa misli prirediti »Jugoslovenska Matica« z rednimi poljudno znanstvenimi predavanji, kakor jih prireja na Dunaju »Urania«. V ta namen je že stopila »Jugoslov. Matica« v dogovor s »Filharmonič- nim društvom« zaradi prepustitve njegove dvorane.

Tako je naša prva obrambna or- ganizacija stopila na edino pravo pot da si z delom pribori narodovo lju- bezen. Pri tem pa doseže tudi mo- ralno okrepitev naroda, ki je predpo- goj za dovršitev osvobodilnega dela. Visoki so cilji »Jugoslov. Matice«, to- da doseženi bodo, ker jih je znala po- staviti »Jugoslovenska Matica« na pravo podlago.

Plebiscit v Šopronju potrjen.

—d Budimpešta, 26. dec. Madžar- ski dopisni urad poroča iz Šopronja: Medzavezniška generalna komisija je izdala dne 25. t. m. nastopni razglas: Medzavezniška generalna komisija potrjuje izid ljudskega glasovanja v Šopronju, katerega je razglasila osred- nja komisija dne 13. t. m. Ta izid je potrdil tudi poslanski svet. Potem- takem in v zmislu beneškega dogovo- ra pripade glasovalno ozemlje Mad- žarski, ki ga bo oficijelno prevzela dne 1. januarja 1922. Podpis: Ferrario, predsednik medzavezniške generalne komisije.

Božo Lovrić (Praga):

Humanizem T. G. Masaryka.

Masaryk ni filozof, ki išče in si iz- mišlja nove, nečuvne nazore glede sve- ta in življenja, nego je v glavnem vzgo- jitelj naroda. Že od časa Komenskega naglašča češka filozofija vzgojo. Pod tem vidikom se razvija pri Čehih ne samo veđa, nego tudi umetnost. Vse, kar je za javno življenje potrebno, iz- vira iz te temeljne misli.

Masaryk, proučivši vsestransko prošlost svojega naroda, nadaljuje on- di, kjer so njegovi prvi preporoditelji obstali ali pod silo razmar omagali. Kot pošten človek in še poštenjši mislec ne bahari in ne košati se z no- vimimi mislimi, nego nas uspozna na kritičen način z drugimi filozofi ter takoj pristavlja svoj lastni plus. V tem plusu nam čisto odkriva stare stvari pod novimi premišljevanjem, s čimer dobivajo nov pomen. V mnogih prime- rih se vrača k starim istinam, ki pa so osvetljene z njegovim lastnim po- gledom.

Njegovi nazori so ob vsej njegovi učenosti bolj posledica življenjskih iz- kušenj nego mrtva veđa. Zanj je, ka- kor za vsa prave učenjake, filozofija plod izkušenj. Misel, pa naj je še tako velika, ima zanj le toliko ceno, v kol-

kar popolnjuje in osvetljuje njegovo nazore in misli o življenju. Vse iz živ- ljenja in vse za življenje, to je vrhovo načelo njegove realistične veđa. Čemu nam najlepši in najbolje pre- mišljeni sistem, ako za vsakdanost, za naše boli in muke nima nobene vred- nosti! To je mrtva beseda, ki se še ni utelovila. Samo tista misel je dobra, ki je ozarjena s čustvom; treba pa je, da je čustvo osvetljeno z razumom. Ču- stvo samo zaso nas čisto vara, a dale- ko huje nas vara sam razum. Nujno je torej ravnotežje, ki je dobro, da tu in tam premakne kar je preveč in česar je premalo. V tem se javlja Masaryko- va realna, a bogo me še bolj človeko- ljubna stran njegove veđa. Ne veđa za- radi veđa, nego veđa zaradi človeka, ki se muči in trani, ki se veseli in ža- losti na tej zemlji. Ni ta svet najlepši od vseh, a tudi ne najslabši med vsemi: svet je dober ali grd v toliko, v kol- kor je razmerje človeka napram člo- veku plemenito ali zlo. Zato je velika- ga pomena naše postopanje napram našim najbližjim. Nad vse čist bodi naš odnos napram otrokom in ženi, napram staršem in prijateljem, zakaj ako tu v korenini nismo na jasnem sa- mi s seboj, kako bi mogli biti v ostalih vprašanjih?

Biti dober pomeni biti tudi raz- umen, a biti razumen pomeni biti tudi dober. Merilo naj nam ne bo sentiment- alizem, nego prava ljubezen, ki kakor

zdravo oko vidi tudi senca poleg svet- lože in zlo tik dobrega. Zavaranje v tem pogledu nam ne koristi prav nič, nego nas zavaža le v puščavo brez pr- lovi in stez. Treba je, da smo čim naj- bolj iskreni do sebe, da smo lahko iskreni tudi napram drugim. Ako pa varamo sebe, prevaramo tudi druge. Kadar prikrivamo svoja napake, odo- bravamo s tem tuje. Ne strog sodnik, nego iskren sodnik je ideal novega človečanstva. Pravičnost nas ne sme zavajati v okrutnost, nasprotno, v be- sedi pravičnosti se oglašata tudi že be- seda plemenitosti. Ker ako smo pra- vični napram sebi, odkad naj jemljemo silo, da moremo biti okrutni napram drugim?

Iz teh istih razlogov istina ni ab- solutna. Istina bi mogla biti absolutna edino v primeru, da bi bili vsi ljudje i- telesno i duševno enaki. Na primer Bog je za deco nekaj povsem drugega, nego za nas odrasle. Bog se menja, ka- kor se menjamo mi. Razum je izmisli- l idejo nečesa absolutnega, a čustvo ga ne priznava. Mi z našimi osebnimi na- očniki gledamo na Boga in sodimo o njem po naših življenjskih izkušnjah, po našem znanju, naših telesnih in duševnih potrebah. Vse abstrakcije te- ga sveta v tem so nam slaba ali nikaka pomoč. In končno zmagaže čustvo. Osvetlil ga je razum, a vendar ni vla- dar naših činov. S čustvom smo se pri- bližali Bogu na dosežek roke in tako

smo počasi odkrili v njem vsa člove- štva-svojstva. Nič več nam ne živi Bog nad oblaki, nego živi med nami. Del je našega življenja, sredi naših grehov je in sredi naših vrlin. On se v svojem bistvu ne menja, ali nam je potrebno, da ga preminjamo in si ga prilagodu- jemo, saj bi nam drugače ne bilo mo- goče živeti.

Zato menda je tudi Kristus prišel na zemljo, da odkupi grehe naših pra- staršev. S tem se je Bog pomiril s člo- vekom. Utelesenje Boga-človeka, to je naše izhodišče.

Torej pot gre od Boga k človeku, a ne od človeka k Bogu. Kakor to v vseh delih oznanja Maksim Gorkij. Kristus je stopil na svet ne samo, da nam odkupi stari greh, nego da nam oprosti tudi nove. Rekel je, da smo grešniki, a hkratu je proglasil, da smo vredni večnosti. Pomiril nas je ne le z Bogom, nego tudi z nami samimi. A baš v tem je bilo veliko zvanje Krista.

Pomirili smo se s svojo lastno ve- stjo, da smo mogli pronikniti v pravo značenje človekovo. Od te vrhovne ide- je se razvil čisti humanizem, ki je ta ista načela raztegnil na vse stroke člo- včstva, znanja in umetnosti.

Pod tem vidikom se je izražal tudi novi politični nazor, ki je našel v sporo- čilih Wilsonovih in v delih Masaryko- vih svoja najboljša tolmača. Samo da ima v Masaryku še globlje korenine kakor v Wilsonu. Začetek vojne je

ameriškega državnika v krogu drugih idej prehitel, medtem ko je Masaryk od prvega početka in razvika nagla- šal humanizem. Zaradi tega naglašanja je bil nerazumevan, a čisto sumničen najpodeljših namer. Voden po tem na- čelih je branil Masaryk vse one, čijih krivica se ni mogla kar hitro in lahko dokazati. Ni se bal braniti niti zlogla- nih narodnih izdajce. Vsi so vikali, a on je rekel mirno: »Dokažite, pa vam bomo verjeli!« Do tega visokega gle- dišča ga ni dovela le želja za istino, nego tudi globoko čustvo človečnosti. Brez tega čustva bi bilo najbolje, da se ljudje izpremene v zveri in da se medsebojno razmerajo.

Človeška družba je toliko vredna, v kolikor je urejeno razmerje človeka do človeka. Priznavašmo drugim, da bodo drugi priznali nam! Ne boj, nekdo opredeljuje, da vemo, komu sodi kakšno mesto. Ta urejenost, ta razde- litve dela in truda je potrebna, ker brez nje ni pravega napredka. Ideja, kakor bi bile smele, bi prošla brez učinka, ako bi se ne utelovile v poedinih oso- bnostih. Čeli filozofski sistemi, premo- gani in dobro premišljeni, so za nas mrtvi, ker nimajo nositeljev, ki bi s svojim delom in življenjem dokazali, da so potrebni v današnjih prilikah. Vsaka ideja brez dokazov je brez cene. Mnóžica idej pa ni daleč kaosa.

Ne naša osebna korist in izveliča- nje, nego blagor družbe in poedince je

Politična situacija.

Moralni. — Proračunska debata. — Stališče muslimanov o vladi.

— Beograd, 28. dec. (Izv.) Za danes ob 4. popoldne je sklicana plenarna seja narodne skupščine. Takoj po otvoritvi pada v imenu celokupne vlade ministri predstojnik g. Nikola Pašić kratko programatično izjavo, ki vsebuje samo delovni program narodne skupščine, to je, nastavejo se samo vsi, včeraj v vrstnem redu javljeni zakoni, ki jih ima rešiti zakonodajna skupščina. Vlada deklaracija, ki je bila na včerajšnji seji ministrskega sveta definitivno redigirana in sprejeta, se omejuje samo na to in se ne dotika nobenega zunanje ali notranjepolitičnega problema. Ministrski predstojnik namerava šele povodom proračunske debata podati v imenu vlade obširno zunanje in notranjepolitično izjavo. Za sejo narodne skupščine je veliko zanimanje. Na dnevni red pridejo tudi proračunske dvanajstine, h katerim se priklapi tudi navedba o odgovorni plačilih naših trgovcev v inozemstvu.

— Beograd, 28. dec. (Izvirno) V političnih krogih z veliko napečenostjo pričakujejo pričetka proračunske debata v narodni skupščini. Z danes je pravljenih do 20 govornikov. V govorniški listi sta vpisana tudi Stojan Protić in dr. Ante Trumbić. Proračunska debata se gotovo razvije v veliko politično debato.

— Beograd, 28. dec. (Izv.) Ministrski svet je imel včeraj svojo redno sejo, ki je trajala od 16. do 19. Definitivno je bila sestavljena vladna izjava za narodno skupščino. Ministrski svet je nadalje razpravljal o dogodbah v Šibeniku in o položaju v Albaniji. Oledje Albanije je ministrski svet sklenil, da odpošlje poslaniški konferenci v Parizu obširno spomenico z vsem dokaznim materialom, naglašujoč, kako težni so bili argumenti naše vlade za strateško mejo napram Albaniji. Nevtralna zona je postala sedaj pravo gnezdo vsem razbojniškim albanjskim tolpam.

Ministrski svet je dalje ponovno razpravljal o moratoriju trgovskih plačil v inozemstvu. Od ožjega ministrskega odbora sestavljeni načrt zadevne navedbe je ministrski svet sprejel in sklenil, da se ta navedba predloži v rešitev in odobrenje narodni skupščini skupno z zakonom o proračunskih dvanajstinah. Za odgovor trgovskih plačil v inozemstvu pa je ministrski svet predložil, da se uporabi hrvaški zakon o prisilni nagodbi, ki se naj razširi na vso državo.

Finančni minister je poročal o ponudbi glede nabave petroleja potom družbe »Standard Oil Company«. Prodaja petroleja naj bi se prepustila gorenji družbi, dokler se ne pokrije dolg v znesku 1 milijona dolarjev. Ker bi se moral spremeniti zakon o monopolu, je bilo to vprašanje stavljeno z dnevnega reda.

Stališče muslimanov.

— Beograd, 28. decembra. (Izvirno) Na včerajšnji seji ministrskega sveta je trgovski minister dr. Mehmed Spaho podal v imenu muslimanske stranke izjavo, ki je vzbudila v političnih krogih splošno zanimanje. Trgovski minister je izjavil, da smatrajo muslimani zadnji sklep zakonodajnega odbora glede davkov kot kršitev sporazuma med vlado in muslimani. Sporazum stremlji za izenačenjem davkov v vsej državi; v sklepu zakonodajnega odbora pa je očitna razlika v obdavčevanju posamičnih delov države. Trgovski minister je med drugim opozoril na razliko med dohodki, ki so določeni v proračunu za leto 1921 do 1922 za Bosno in Srbijo, na drugi strani pa so davki v Bosni določeni z zneskom 70 milijonov dinarjev, v Srbiji pa s 30 milijoni.

O izjavi ministra dr. Spaha je nastala živahna debata, tekoma katere je minister trgovine in industrije v imenu muslimanskega kluba izjavil, da bo muslimanski klub primoran izvajati konsekvence.

Zakon o draginskih dokladah.

Razdelitev mest v razrede. — Višina draginskih dokladov.

V zadnjih sedmih zakonodajnega odbora je bil sprejet zakon o draginskih dokladih državnim uradnikom v civilni in vojaški službi, vpokojencem in vpojenkam. Besedilo zakona prebema po poročilu ljubljanskega dopisnega urada kakor sledi:

Člen 1.
Državni uslužbenci, vpokojenci in vpojenke prejemajo poleg temeljne plače (pokojnine) še draginske doklade po določilih tega zakona. Doklade so osebne, stanarinske in družinske.
Višina osebnih in stanarinskih dokladov je določena z ozirom na višino plač (pokojin) in z ozirom na kraj službovanja. Razredi draginskih dokladov uradnikov so določeni v čl. 2., ki se glasi:
Z ozirom na osebne doklade se dele kraji službovanja v pet razredov in sicer:
1. Beograd, Sušak, Zemun.
2. Senj, Karlovac, Bakar, Cirkvenica, Novisad, Pančevo, Split, Zagreb ter mesta v Srbiji in Črni gori.
3. Ljubljana, Maribor, Bečkerak, Sarajevo, Subotica ter mesta v Dalmaciji in Primorju, trg in vasi v Srbiji in Črni gori in v ostalih krajih Primorja.
4. Banjaluka, Belovar, Bihać, Celje, Gospić, Kočevje, Kranj, Logatec, Mostar, Novi Vinodol, Novomesto, Ogulin, Osijek, Petrovaradin, Ptuj, Sisak, Sremski Karlovci, Travnik, Varaždin.
5. Vsi ostali kraji. (Proti temu členu so glasovali muslimani in republikanci.)

Čl. 3. se glasi: Z ozirom na stanarinske doklade se uvrščajo nekateri kraji službovanja v tri stanarinske razrede in sicer:
1. Beograd in Sušak.
2. Mesta Srbije in Črne gore.
3. Trgi in vasi Srbije in Črne gore.

Ostali kraji niso uvrščeni v noben stanarinski razred ter ne pripadajo uradnikom, ki služijo v teh krajih nobeni stanarinski dodatki. (Proti temu členu so glasovali muslimani.)

Člen 4. v katerem so bile izvršene večje izpremembe, se sedaj glasi:

Učitelji visokih šol (profesorji, redni in izredni) dobivajo osebne draginske doklade za 75%, docenti in asistenti za 50% večje, kakor drugi uradniki z isto letno plačo v istem kraju službovanja. Honorarni učitelji visokih šol ne dobivajo kot taki draginskih dokladov, predvidenih v tem členu, temveč jim pripada na račun vsega honorarja 50 dinarjev na uro. Ako so obenem državni uslužbenci, dobivajo draginske doklade, ki jim pripadajo kot takim.

Člen 5. se glasi: Aktivni državni uradniki, učitelji srednjih in strokovnih šol, stalni učitelji in učiteljice, začasni uradniki ministrstva za javna dela, ki so državljani naše kraljevine, uradniki, praktičanti, supleniti, aspiranti, koncipisti in začasni postarji dobivajo osebne doklade po nastopni tabeli:

Letna plača	Kraj razreda dragine I. II. III. IV. V.
1. do 2999 D.	28 26 24 22 20 dn.
2. od 3000 do 4999 D.	30 28 26 24 22 »
3. » 5000 » 7499 »	32 30 28 26 24 »
4. » 7500 » 8999 »	34 32 30 28 26 »
5. » 9000 dalje	36 34 32 30 »

(Proti tej stizaciji so glasovali republikanci in semijoradniki.)

Člen 6. se glasi:
Vse ostale kategorije učiteljev in učiteljic, ukazni državni uslužbenci s stalno mesečno plačo brez razlike na službena leta in kvalifikacijo, policijski agenti uprave mesta Beograda in policijski agenti notranjega ministristva v službi pri komisarjatih na železniških postajah, kvalificirani stalni delavci uprave državne tiskarne v Beogradu, vse kategorije poduradnikov, kancelistov, oficijantov, pomočnikov in nlim enaki dobivajo osebne doklade po krajih dragine in sicer v iznosu 18, 17, 16, 15, 14 dinarjev dnevno.

Člen 7. se glasi:
Vse kategorije državnih uslužbencev, nekvalificirani delavci uprave državne tiskarne v Beogradu dobivajo osebne doklade in sicer v I. mestu razreda dragine 16, v vseh ostalih razredih po 14 Din. dnevno.

Člen 8. se glasi: Ukazni pogodbeni uradniki, začasni uradniki ministrstva za javna dela, ki niso državljani naše kraljevine, dobivajo osebne doklade po nastopni tabeli:

Letna plača	Din. dnevno
Do 2999 Din.	23
od 3000 do 4999 Din.	25
» 5000 » 7999 »	30
» 8000 Din. dalje	35

Burna debata o ministrskih dokladah.

Pri členu o dokladah aktivnim ministrskim je došlo do burne razprave. Pri glasovanju samem je prišlo do raznih polasnjanj. Proti temu členu so glasovali opozicija, demokratska Živković in Magovčević ter radikale Vučković. Končno je bila vendarle sprejeta predlagana redakcija, ki se glasi:

Aktivni ministri dobivajo na račun vseh draginskih dokladov tudi osebne doklade, in sicer predsednik ministrskega sveta 362,50 Din., ostali ministri pa 290 D. dnevno.

Člen 10. se glasi: Državni svetniki dobivajo osebno doklado 72,50 Din. dnevno. K temu je bil na predlog dr. Ninka Perić dodan odstavek, da prejemajo ministri na razpoložljive doklade z ozirom na plačo in kraj, kjer žive.

Člen 11. se glasi: Pomočniki ministrov dobivajo doklado po 50 Din. dnevno. (Predlagano je bilo 145 Din.)

Generalni direktorji in njihovi pomočniki, načelniki oddelkov ministrstev dobivajo draginsko doklado za 20% večjo, kakor uradniki z isto letno plačo.

Glede pokrajinskih namestnikov je obveljalo, da dobivajo osebne doklade po 100 Din. dnevno. (Čl. 12.)

Doklada častnikom.

Čl. 13. ki govori o vprašanju častnikov, vojaških upravnih uradnikov in podčastnikov, je bil sprejet v nastopni redakciji: Častniki in vojaški upravni uradniki v krajih, v katerih jim pripadajo stanarinske doklade, dobivajo draginsko doklado, kakor civilni uradniki. V mestih, v katerih jim ne pripadajo stanarinske doklade, dobivajo osebno doklado nastopno: Nižji častniki v mestih 26 Din., v trgih in vseh 22 Din. dnevno. Višji častniki v mestih 32,50 Din., v trgih in vseh 27,50 Din. dnevno. V slučaju, da prejemajo v kakem mestu civilni državni uradniki z isto letno plačo po tem zakonu večje draginske doklade, kakor častniki, vpoštevši tudi njihove posebne doklade, pripadajo iste doklade tudi častnikom in vojaškim upravnim uradnikom.

Poleg teh draginskih dokladov dobivajo še doklade: Šef generalnega štaba 150 Din. dnevno, volvođe in armijski komandanti 100 Din. dnevno, divizijski komandanti 50 Din. dnevno. Vsi ostali aktivni častniki in stalni vojaški uradniki 50 Din. dnevno. Vsi ostali aktivni častniki in stalni vojaški uradniki, imenovani na podlagi zakona o ustroju vojske dobivajo: Oženjeni po 400 Din. mesečno, neozženjeni po 200 Din. mesečne doklade.

Na predlog posl. dr. Slavka Sečerovala se je vstavil nov člen 13a, ki ga je odbor sprejel in po katerem znašajo podčastniki:

Ške doklade pri narednikih 6 Din., pri podnarednikih po 3 Din. dnevno.

Člen 14. se glasi: Državni uslužbenci in vpokojenci dobivajo osebne draginske doklade, kakor izvršujejo vojaško dolžnost, kakor v civilni državni službi. Za slučaj, da bi jim z ozirom na čin v vojski pripadala večja doklada, kakor pa jo prejemajo v civilni državni službi, jim pripada osebna doklada tega čina.

Drugi odstavek tega člena določa, da se obrok v naturi in denar za hrano ima v tem slučaju odbiti od draginske doklade. Z ozirom na izredni položaj mesta Sušaka se je dodala členu 15. določba: Uslužbenci na Sušaku dobivajo razen osebne draginske doklade, dokler traja okupacija, posebno doklado, in sicer:

Uradniki z letno plačo do 4999 Din. dnevno 9 Din., uradniki z letno plačo nad 5000 Din. dnevno 12 Din. To velja tudi za uradnike, katerih družine žive v Zadru.

DRUŽINSKE DOKLADE.

V členu 23. se govori o družinskih dokladah. Ta člen se glasi:

Drž. uslužbenci in vpokojenci, ki imajo pravico do osebne draginske doklade, imajo tudi pravico na družinsko doklado po 5 Din. dnevno.

Družinska doklada se izplačuje: Za zakonito ženo, za zakonskega otroka, za nezakonskega otroka, za adoptiranega otroka pod pogojem, da nima državni uslužbenec lastnega otroka, za pastorka, za očeta, za mater, deda in staro mater po očetu pod pogojem, da so siromašnega stanu, ako plačuje manj kakor 5 Din. letnega neposrednega davka in da jih samo dotični

uslužbenec vzdržuje ter da živi z njimi v skupnem gospodinjstvu in da nima stalnega imetja ter dohodkov, za katere se plačuje 5 Din. letnega neposrednega davka, nadalje za rojstne brate in sestre samo pod pogojem, da so vojaške sirote, t. j. da so bili očetje kot vojni obvezniki v politični internaciji, da so v času vojne padli ali pa da se radi vojne pogrešajo, ako plačajo manj kot 5 Din. letnega neposrednega davka in jih državni uslužbenec vzdržuje ter živi z njimi v skupnem gospodinjstvu in ako državni uslužbenec nima lastnega imetja ter dohodkov, za katere se plačuje več kakor 5 Din. neposrednega davka letno.

Družinske doklade za otroke, brate in sestre se izplačujejo najvišje do 16. leta starosti v kolikor zakon sam ne predpisuje izjem. Ako je v družini več članov, ki so državni uslužbenci in ki vzdržujejo katerega navedenih sorodnikov, ima pravico na družinske doklade samo en član in sicer najstarejši. Za dokaz o siromašnem stanju zgoraj navedenih sorodnikov služi spričevalo pristojne finančne uprave, v Beogradu spričevalo davčnega oddelka. Za dokaz, da samo dotični uslužbenec vzdržuje svoje sorodnike, kakor tudi za dokaz o skupnem gospodinjstvu služi jamstvo treh ukaznih uslužbencev, svetenikov ali učiteljev. Zakon stoji v veljavo s 1. januarjem 1922, vendar pa se bo izplačilo izvršilo šele, ko bo odoben kredit za one uradnike, ki bodo ostali v državni službi po redukciji državne uradništva. Od tega dne prestane veljavo vseh dosedanjih navedb v tem vprašanju, v kolikor ni njihova veljavnost podaljšana v členu 48.

Politične vesti.

— Nve volitve v maju? Zagrebški »Jutarnji List« doznava iz Beograda, da skuša vlada čimprej pripraviti teren za nove volitve, ki bi se mogle vršiti že v mesecu aprilu, najpozneje pa v mesecu maju 1. 1922.

— Za fond kralja Petra se je nabralo v sremski vasi Čortanovci v enem dnevu 220.000 kron.

— Naš poslanik v Sofiji, Milan Rakić je bil odlikovan z danskim kronskim redom.

— Nov dnevnik, Sarajevska »Pravda«, glasilu jugoslovenske muslimanske organizacije, prične izhajati kot dnevnik.

— Predsednik Masaryk novemu ameriškega poslaniku. Ob sprejemu novega ameriškega poslanika v Pragi Lewisa Einsteina je rekel predsednik Masaryk med drugim: Hočemo svobodo in demokracijo, hočemo mir v državi in s sosedi hočemo Evropo, ki bo organizirana na temeljih človečnosti, pravičnosti in dela.

— Mala antanta in Grška, Bukareški »Universul« piše o položaju na Balkanu ter se zavzema za tesno zvezo med Rumunijo in Grško. List zagotavlja, da bi se s pristopom Grške k mali antanti zagotovo tudi mir v evropskem orijentu.

— Bolgarska za rusko deo. Iz Sofije poročajo, da je zunanje ministrstvo privolilo, da sme v Bolgarsko okoli 300 ruskih otrok z osebami nekega carigradskega penzionata.

— Skupno nastopanje jugoslovenskih in nemških poslancev v italijanski zbornici. Poslanec Šček in nemški poslanec Tinzl, Toggenburg in Reuth-Nicolussi so interpellirali pravosodno ministrstvo, ali bi ne bilo umestno, da stopi kazenski zakonik in kazenski pravni red v veljavo v novih pokrajinah šele po 1. aprilu 1922. Keiti prevodi teh zakonov ne bodo dovršeni pred februarjem 1922 in bi bila dva meseca prekratka za uvedbo tako važnih zakonikov. Nadalje so vprašali, ali se zdi vladi primerno, da bi se določili za pregled prevodov jugoslovenski in nemški strokovnjaki?

— Bolgari in Čehi. Znani slavofili univ. profesor S. Bobčev v Sofiji je napisal za »Prager Presse« članek o bolgarsko-čehoslovanskih odnosih, kjer pravi med drugim: V Pragi in v Čehoslovanski smo črpali že od nekdaj prosveto in kulturo, poduk in nasvete. Tudi glede kmetijskega gospodarstva in industrije, ki jo je potrebovala mlada bolgarska država. Naši trgovski in

gospodarski krogi so pripravljali »Čehoslovansko v tesne zveze. Bolgarska šolska mladina poseba sedaj kakor pred desetletji rada čehoslovanske učne zavode. Vedno smo stremili in še stremimo za kulturno skupnostjo s Čehi. Ne dvomimo, da nam Čehi v našem sedanjem težkem gospodarskem in političnem položaju ne bi pomagali. Tudi bolgarskemu narodu je treba pomagati vsaj v gospodarskem in kulturnem oziru. Sovražstvo napram Bolgarski mora prenehati. Bolgarski narod gleda na Prago, od katere pričakuje moralne pomoči.

— Rimski akademski mladina proti Oberdankovemu kipu. Poslanec Federzoni in Rocco sta interpellirala notranjega in namenskega ministra radi onemogućenja Oberdankovega doprsnega kipa na vrtu »Sapienza«. Zahtevata primerne ukrepe s strani akademike in javnovarnostne oblasti proti takim ponovnim sramotnim činom, ki žalijo čast prvega vseučilišča v Rimu in tradicijo neomajnega patriotizma italijanske visokosolske mladine. V Trstu tako veliko proslavljanje Oberdanka, v Rimu pa nimajo nobenega smisla za čedenje Oberdanka in akademiki ne puste na miru niti malega doprsnega kipa Oberdankovega, marveč ga majo v krstijo. Trst in Rim ima vsak svojo glavo in v njej tako pamet, da se ne bosta mogla nikdar razumeti.

— Madžarski odlikovanja za Sopronj. »Az Este« poroča, da predloži madžarski notranji minister tri zakonske načrte za odlikovanje Sopronja. Prvi odreja zgradbo spomenika za zvestobo sopronjskega prebivalstva, drugi spominske kolajne, katere dobi v glavnem vsi oni, ki so stekli zaslug za glasbeni, tretji predlog hoče zagotoviti Sopronju časten naslov »Civitas fidelissima« (najzvestejša občina).

— Slovanski problem v Avstriji. Avstrijski predsednik je ob svojem bivanju na Češkem poročevalcu »Prager Tagblatt« med drugim omenil: »Ugodnost naša je to, da nimamo nikake narodne manjšine. Ta trditve avstrijskega predsednika pa nikakor ne odgovarja resnici. »Češko Slovo« izjavi, da poznavači razmer trde, da živi v Avstriji danes okoli 300.000 Čehoslovakov. Nadalje so na Koroskem pod Avstrijo Slovenci, tudi na Štajerskem inli je nekoliko, nato treba prišteti še Hrvat na Burškem, tako da se lahko reče, da živi danes v avstrijski republiki nad pol milijona Slovanov. Nimajo pa nobene šole in nobene narodne

končno cilj vsega življenja. Kako daleč gre Masaryk v svoji človečnosti, nam kaže najbolje nekaj njegovih misli. Dober je kakor najboljši papatek, ki s eno roko sina kaznuje, a z drugo ga gladi. Njegova iskrenost nam izjavlja včasih nasmeš, a prav zato nam je tako blizak in prav zato nam je tako prirasel na srce. Tudi jaz sem grešil, pravi, a to ni razlog, da grešite še vi! Sin mora biti pametnejši od očeta, ker drugače ne bi bilo napredka. — V tem tili vzgojna stran Masarykove filozofije: kajti čemu vzgoja, če bi novo pokolenje ne bilo bolje od starega? Napredovanje je svrha vsega našega delanja in pehanja. V svojih »Idealih človečnosti« pravi Masaryk nad vse iskreno: »Delo ni ideal, ni poslednja svrha. Delo je sredstvo in »Delo je malo, drobno, neprijetno. To je delo, ki se ga nihče ne loti rad. Ker mi smo romantiki. Junaštvo se nam hoče in velikih činov. Činov, ne dela. Vsi bi hoteli voditi. Ali dober vodja je le oni, ki zna služiti in kdor čuti, da je sam vođen in želi, da ga vodijo drugi.«

Dasi je Masaryk s svojim življenjem dokazal, da je pripravljen žrtvovati vse za domovino, je v glavnem proti mučenstvu. Ne precejujemo svoje moči in zadovoljimo se z majhnim, ako ne premoremo velikega! Vsako delo je človeštvu enako potrebno. Dostikrat nas je do solz ganilo, ko smo gledali Masaryka, kako si v gotu svojega obraza

služi svoj vsakdanski kruh. Ponižan ni oni, ki so ga njegovi bližnjiki prisilili, da opravlja tako nizek posel, nego smo ponižani mi, ki dopuščamo, da se naš brat muči in ubija namesto nas. In ali nam ni bilo toplo pri srcu, kadar smo na polju opazovali kmetice, kako kopljejo, orjejo, sejejo in žanjejo, da ne rešijo glada? Kateri molitvi naj primerjamo delovanje onih brezčestnih zaposlenih rok, ki se trudijo namesto nas, da nam sešijejo obleko, da nam sezidajo hiše, da nam speko kruha in nas preskrbe z vsemi vsakdanjimi potrebščinami? Vidite, ti mali, to so mučeniki človeštva, ne pa oni, ki se s komedijantsko kretnjo razkorajajo na vse štiri strani sveta. Veliki mučeniki so malokdaj potrebni. Spominjajmo se, kako se hoče v Turgenjevem romanu »Novc« Marijana žrtvovati za Rusijo! Pripravljen je umreti. Toda k sreči je našel na Solomina, praktičnega in delavnega človeka, in ta je bil razločeval, česa potrebuje njena domovina. Ne žrtvovati življenja, nego zdraviti med sirotami in tam delati in se brigati, da čim manj deca umrje od nesnage in zapuščenosti. Mučenška slava je najcenejša, ker je v najhujšem slučaju lažje enkrat žrtvovati glavo, kakor tekom vsega življenja mučiti in trpeti se, da si koristiš sebi in drugim. Mučenštvo včasih ni daleč od samomora. Pretrgaš nit in vse je končano in gotovo. Ampak trudiš se in živiš teško

življenje: to je junaštvo, kar rešuje in dviga človeštvo. Otdod Masarykove trde, a resnične besede o mučnicah: »Včasih so potrebne velike žrtve, ali malokdaj. Peščica ljudi je, ki so se našli o prvi priliki, da žrtvujejo svoje življenje, ali vendar dostikrat — le v domišljiji — ustvarjamo situacijo, ki smo v njej pripravljali žrtvovati svoje življenje za skupno stvar. Toda to so besede, fantazije! Človeštvo, narod, običaj, stranka, prijatelj potrebuje od nas dela.«

Ne ljubimo, mučenštva. Ne ljubimo smrti. Čudna stvar je to: ljudem se hoče življenja, a niso sposobni odtrgati se od smrti. Ako torej hočemo življenje, pustimo na stran mučenštvo! Ako se je dolezel klicalo: dobi z mučitelji, moramo tudi reči: dobi z mučnicami!

To je en razlog, da zamerijo Masaryku, ker je proti idealizmu. Rekli so, da se s podrobnim delom ubija težnja za tragičnostjo. Ali temu ni tako. Tudi on je idealist, ali to ga ne ovira, da bi ne gledal z odprtimi očmi na svet in na življenje. On gre dalje od Tolstega in namesto znanega njegovega »non agere klice svojim bližnjim: »Delati, to pomenja protiviti se zlu! In strahu se ljudi poslužujejo nasilja, in strahu laži. Nasilnik in lažnivec se boji, a suženj je tudi oni, ki s silo vlada. Seneca je rekel: »Kdor se ne boji za svoje lastno življenje, ta je gospodar tujeja življenja. Ali vsekakor

se trudimo, da ne uporabljamo v zlo svoje moči, — ker ne smemo varati, če tudi želi svet, da ga varamo.«

Tu se Masaryk približuje onim staram stoikom, ki so vprlali pogled na zemljo, da bodo kasneje sposobni, nagledati se zvezd. Prenajati življenje, kakoršna je, da nekega dne, makar za en trenotek, doživimo nekaj velikega. Masaryk je šel od nemilega do nedrega, prestopal je tuje prage, se boril z raznovrstnimi ljudmi, pošteni in pokvarjeni, prizanašal ni sebi, niti drugim, ker je vedel, da pride samo na ta način bližje cilja. Vse je storil, vse pretrpel, samo da doživi dan svobode. A tudi če bi ga ne bil doživel, nadaljeval bi — morda z nekoliko oslabele silami — svoje delo, dokler ga smrt ne odvzete že dolžnosti. Čakal ni nagrade, ker je že v delu plačilo za naše muke. Zavest, da smo storili nekaj dobrega in lepega, je mnogo večja nagrada nego denar ali priznanje. S priznanjem je kakor z vetrom: enkrat zapliva z ene, potem zopet z nasprotno strani; zato je nesrameten oni, ki naslanja svoje življenje na priznanje, pa najsibo tudi na največje. A kar se tiče denarja in bogastva, se reje spominimo razgovora onih mladeničev v romanu Dostojevskega: Nekateri izmed njih žele obogateti kakor Rotšild; samo eden pripomni: »Dobro je to, človek se naj, ali ka naj dela potem?« — Naslanjaje se na to, pravi Masaryk: »Pa-

trebneje je razmišljati o tem, kako hočemo uživati svoje priznanje, nego truditi se, kako obogatimo.«

A dasi je Masaryk kot človek dela vzor nam vsem, vendar ne pretirava niti v vprašanju dela. Ne pada kakor razni fanatiki iz onega ekstreme v drugi, marveč je tudi v tem pogledu trezen, in prav ta treznost ga odlikuje izmed vseh današnjih filozofov. Ako je mogel popolen sklad med mislimi in delom, se mu je najbolj približal Masaryk. In kar se tiče dela, glavne njegove misli, ima zanj dobre in očetovske besede, ki vse oporočajo, ker vse razumejo: »Ne bodi len, a se po nepotrebnem ne razburjaj, ker si večni! Odmori vse po pravici, česar ne storiš ti, dovrši kbo drugi. Moderni človek nima miru in ne obstanka. Česar ne narediš danes, to narediš jutri, česar ne storiš ti, stori kdo drugi, in ako tega sploh ne storiš in ako nihče ne stori, pa reci samemu sebi, da se tudi šo gospod Bog briga za to, kar je ustvaril.«

Tako govori človek, ki se ni nikdar pogajal za novotarijami in ki se je pred vsem trudil nadvse, da razume ono, kar je baje vsakomur jasno. Hotel je, da razume vse to na svojo način, in kadar se mu je posrečilo, da vidi kako — četudi povsem navadno stvar — s svojimi očmi, je bil vesel in nad vse zadovoljen, kakor da je odkril novo nesimljivo istino.

»brambe. »Česke Slovo« piše: Naša država živi v prijateljskih stikih z avstrijsko republiko, ki je dosegla z našim dogovorom znaten uspeh. Ako je Českoslovaška država zagotovila narodnostnim manjšinam razvoj, zlasti Nemcem, hočemo, da se z enako mero meri tudi slovanskim manjšinam v avstrijski republiki. Zahteve Českoslovakov, Slovencev in Hrvatov v avstrijski republiki nikakor niso prenapetosti: Zahtevalo samo toliko pravic, kolikor jih uživajo Nemci v Českoslovaški republiki. Ako bo znala avstrijska republika ugoditi zahtevam svojih manjšin, bo mogoče slovanski problem rešiti ugodno in tako se bodo prijateljski stiki z avstrijskimi sosedi le utrjevali.

»Za razorožitev državljanov v Italiji« je poslala vlada vsem prefektom in komisarjem v pokrajinski navodila za vzpostavitev miru v deželi. Tako okrožnica je bila že izdana pred meseci, pa ni imela nikakega uspeha. Sedaj vlada ponavlja razorožitveno okrožnico in pravi, da se morajo državljani čim prej razorožiti. Zadnjič se je umaknilo komaj 25.000 orožnih listov. V veljavni je še 637.000 orožnih listov za puške, 200.000 za samokrese in 859 za žilavke. Koliko pa je orožja med ljudstvom, ki ni naznanjeno oblasti? Ogromno število. Navodila pravijo, da morajo prefekti, kakor hitro ugotovijo obstoj oboje organizacij (ljudski arditii, rdeče straže, naskočni oddelki, konjeniški naskočni oddelki, vitezi smrti), poskrbeti, da se take oboje organizacije organizirane skupine nemudoma razpuste. To se sliši prav lepo, ali tudi muzaio se prav lepo fašisti in drugi taki nemirni elementi in ako morda oddajo eno orožje, dobe hitro pa drugo. Vlade in njenih odredov se oboje organizacije v Italiji prav nič ne boje. Dolgo časa jo že strahujejo in so neno avtoriteto popolnoma strmoglavili.

»Odklikovan general Diaz«. Italijanski kralji je podelil generalu Diazu naslov velikega vojvode della Vittoria.

»Is nemškega časopisa«. »Deutsche Allg. Ztg.« ni več uradno glasilo herlinskega znanega urada ter je prešla v last Hugona Stinnesa, ki je nasprotnik dr. Wirthove politike.

»Nemci skrivajo topove«. »Daily Mail« poroča iz Berlina, da je našla medzvezniška kontrolna komisija v neki tovarni pri Draždanah 247 topov. V isti tovarni je našla komisija pred kratkem veliko množino orožja.

»Novi ruski list v Pragi«. Znan ruski publicist Al. Amfiteatrov namerava izdati v Pragi veliki ruski list za emigrante.

»Pravoslavje na Poljskem«. Iz Varšave poročajo, da se je ustanovila na Poljskem samostojna pravoslavna cerkev.

Neodrešena domovina.

Goriški deželni odbor.

Gorica, 25. dec. 1921.

Deželni odbor je začel delovati, 23. t. m. je bila prva seja. Predsednik dr. Pettarin je po italijansko razložil nalogo izrednega deželnega odbora za Goriško-Gradišansko in naglašal, da je avtonomija življenjskega pomena za deželo. Pozival je Slovence in Furlane k skupnemu složenemu delu. Imenovan Slovencev je podal dr. Besednjak izjavo, ki navaja, da je bil v času največjih ljudskih potreb ljudstvu odvzet njegov deželni zastop, občine so bile izločene izrednim komisarjem in vsa samouprava dežele se je izpremenila v kup razvalin. Delo obnovitve je bilo ogromno pa tečajno. Sledil je usodepolni dogodek: sklepali so o ljudstvu in njegovem gospodarstvu brez ljudstva, o obnovi dežele se je odločalo brez zastopstva dežele, o vzpostavitvi vasi se je razpravljalo brez zakonskega zastopa občinarijev. Skodo vsled tega trpe v glavnem revni in izkoriščani sloji. V imenu zapostavljene naroda dvigamo proti temu protest. Sedaj pa otvarjamo deželni odbor. Skupno hočemo delati s Furlani za avtonomijo skupne domovine. Skupna potreba obeh plemen je avtonomija. Vlada hoče pa tudi to pot odločati o ljudstvu brez ljudstva. Imenovani smo od vlade, ne pa izvoljeni od ljudstva. Samo volitve bi nam dale zakonito pooblastilo, da bi mogli govoriti v imenu dežele. Mi Slovenci moramo pa še posebej protestirati, ker naše slovensko ljudstvo tvori v deželi dvotretjinsko večino, v izrednem deželnem odboru ima pa le pet svojih zastopnikov. Manjšina ima v deželnem odboru večino. Kljub temu smo dolžni, da zastopamo v tem odboru potrebe in pravice našega ljudstva po svoji vesti.

Imenom Italijanov je nato nastopil dr. I. Bonavia, ki je najprvo protestiral proti temu, da se Slovenci poslužujejo slovenskega jezika. Bahato je povdarjal, da Italijani zastopajo večino, ker ne govorijo samo v imenu dežele, ampak v imenu vsega italijanskega naroda. Oni hočejo braniti nadvlado italijanstva in avtonomija se ne sme izpremeniti v separatizem. Kajti sicer bi jo Italijani razbili. Končno pa je, po svojem izbruhu, kakor nam v zasmeh zatrdil, da hočejo Italijani spoštovati naše kulturne in gospodarske pravice in Slovencev ne mislijo prekanjati na nikak način. Deželni odbor je prišel delovati ali početek že je pokazal, da to delovanje, ako se bo gibal na započeti poti, deželi ne more prinesiti zaporčati. Prepričani pa smo, da bodo naši zastopniki možje na svojem mestu!

Dogodki v Šibeniku.

Italija zahteva zadoščanje? — Stališče naše vlade. — Preiskava. — Protesti Dalmacije.

— Beograd, 28. decembra (Izv.) Notranji minister dr. Voja Marinković je na včerajšnji seji ministrskega sveta ponovno poročal o dogodkih v Šibeniku. Italijani so težko žalili naše tamokšnje prebivalstvo, na kar so se začeli streljati. Iz strojnici so ranili veliko število našega naroda v Šibeniku. Ministrski svet je sklenil, da se odpošlje v Šibenik višji uradnik notranjega ministrstva, ki ima nalogo, da preišče dejanski položaj in da potem ministrski svet na podlagi tega poročila ponovno razpravlja o potrebnih korakih.

— Beograd, 28. decembra (Izv.) Kakor je izvedel Vaš dopisnik, je naša vlada dobila točna in zanesljiva poročila glede dogodkov v Šibeniku. Incidenta niso zakrivali naši državljani, povzročili so ga italijanski mornarji s svojim izživljanjem po mestu. Ministrski svet namerava odposlati v Rim odločno protestno noto. Ker so bile provokacije izvršene s strani Italijanov, stoji naša vlada na stališču, da se morajo italijanske vojne ladje umakniti iz jugoslovanskih pristanišč. Zastopnik velikih sil bodo obveščeni o dogodkih v duhu politike g. ministrskega predsednika.

— Beograd, 28. decembra (Izv.) Na včerajšnji seji ministrskega sveta so ministri iz Dalmacije in Slovenije zahtevali, da vlada napram italijanskim pravokacijam zavzame najodločnejše stališče, da se v bodoče ne ponavljajo taki slučaj in da se ne gazi na ta način suverenost naše države in čast našega naroda.

— Split, 28. dec. (Izv.) Italijanska konzula v Splitu in Šibeniku zahtevata od naših oblasti, da izkažejo popolno satisfakcijo italijanskemu vojnemu brodogradu. Pravita, da so dogodke zakrivilo Jugoslovenci ter zahtevata, da mora naše vojskovalno italijanski mornarjem dati zadoščanje.

— Beograd, 28. dec. (Izv.) Na včerajšnji seji ministrskega sveta je p. poročilo notranjega ministra o dogodkih v Šibeniku omenil ministrski predsednik g. Nikola Pašić, da je italijanski pooblaščen minister gradf Manzoni vložil pri njem protest radi teh dogodkov.

— Split, 28. dec. (Izv.) Ob jugoslo-

venski obali Jadranskega morja se je pojavilo več italijanskih vojnih ladij. V Split je priplula velika italijanska krizarka IV. vrste »Ninoc«.

— Split, 28. dec. Z ozirom na dogodke v Šibeniku je bil včeraj v Splitu velik protestni shod, ki so se ga udeležili številne množice meščanstva in množica strank. Shodu je predsedoval dr. Majstorevič, v predsedništvo sta pa bili poleg njega izvoljeni tudi dr. Grisič, dr. Arambašin, svečenik Banič, zemljoradnik Zelič in poslanec dr. Anđelić. Govorili so: dr. Majstorevič, svečenik Delale, poslanec dr. Anđelić, več dobrovoljcev ter dr. Kurić. Shod je sprejel resolucijo, v kateri zahteva od vlade kar najbolj energično, naj stori korake, da se odstranijo iz naših pristanišč italijanske vojne ladje, ki so vzrok vseh nemirov. Resolucija odklanja v nasprotnem primeru vsako odgovornost. Vlada naj izpolnjuje odstranitve italijanskih ladij ali z lastnim nastopom ali pa potom zveze narodov. Sprejel je bil tudi poziv »Šibeničkim meščanom ter izjava solidarnosti Splita s Šibenikom«.

— Građec, 28. dec. (Izv.) »Tagaspost« prinaša na uvodnem mestu članek o krizi v Beogradu, ki ga zaključuje o važnosti dogodkov v Šibeniku. Med drugim pravi: »V Šibeniku je 25. t. m. došlo iz nepojasnjenih vzrokov do streljanja s krova italijanske postojne ladje »Audace«. Sam na sebi obžalovan vreden dogodek z nedolžnimi žrtvami ni visokopolitična zadeva, od katere bi se bilo bati težkih posledic, toda pri nejasnih razmerah med Italijo in Jugoslavijo so lahko slučaj te vrste tudi pomembni. Jugoslavija se pritožuje, da ne izpolnjuje Italijo dolžnih rapalske pogodbe, da Italija ne izprazni v Dalmaciji zasedene cone, da je vprašanje barokskega pristanišča še vedno nerešeno, kratko: da je vrsta političnih problemov še vedno na papirju, ni pa v resnici rešena. Sedaj prihaja slučaj v Šibeniku. Jugoslavija zahteva odstranitev italijanskih vojnih ladij iz jugoslovanskih voda. List pa dvomi, da bi Jugoslavija z ozirom na notranjopolitični položaj mogla u spehom nastopiti.

Telefonska in brzojavna poročila.

ZELEZNIŠKA KONFERENCA ZA BALKAN.

— d Beograd, 27. dec. Dne 2. januarja 1922 prične v Beogradu poslovni konferenca, ki bo razpravljala o vprašanju železniških zvez med našo kraljevino ter Grško, Bolgarsko in Turško. Ta konferenca se ima smatrati kot nadaljevanje bernske in salzburske konference. Na konferenci bodo zastopane vse štiri prizadete države. Konferenca bo sklepala tudi o vprašanju izpremembe voznih redov, ki naj bi stopili v veljavo s 1. junijem 1922.

UPOR DOMACINOV PROTI ANGLEŽEM V EGIPTU.

— d Kairo, 26. dec. V mestnem delu, kjer bivajo domačini, je došlo do resnih izgrezov. Vojaška patrola, ki se je vozila po ulicah na tovornem avtomobilu, je otvorila na množico ogenj, pri čemer sta bila ubita dva upornika, štirje pa so bili ranjeni. Včeraj je bilo baje 14 ljudi ubitih, 40 pa ranjenih. V Sifti so streljale egipčanske čete na množico. V Tanti je razkopala policija demonstracijski sprevod, ki so ga vodile ženske. V Aleksandriji je bilo pri izgreduh aretiranih okoli 400 oseb. Sedaj vlada v mestu mir. Vladni uradniki so zopet pričeli delati, vendar pa se je razširila vstaja posamično na razne kraje v provinci.

— d Pariz, 26. dec. Londonski poročevalec lista »Journal« javlja: Po izjavah, oddanih v Foreigne office, obvladajo angleška oblastva v Egiptu položaj. Nad Port Saidom in Suezom je proglašeno obsedno stanje. Pri nemirih v Kairu je bilo umorjenih več oseb, med katerimi se baje nahaja profesor Orth, o katerem govora, da je bil avstrijski nadvojvoda. Umorjen je bil baje z ubadi z bodalom v hrbet.

— d Pariz, 27. dec. Agence Havas poroča iz Kaira: V Suezu in Port Saidu je došlo do upora. Tri osebe so mrtve, več jih je ranjenih. Večina vladnih uradnikov stavlja. V Kairu je ustavljen ves promet. Aretirali so 15 oseb, ker so metali kamne na vojaški transportni voz.

— d London, 27. dec. (Woff.) Zunanji urad je objavil komunikacijo s listov žrtve nemirov v Kairu. Po tem sporočilu je bilo 11 Egiptčanov ubitih, 40 pa ranjenih. Angležev ni med žrtvami. Mir v Kairu še ni popolnoma vzpostavljen. Gornji Egipt je miren.

DEMONSTRACIJE V BERLINU ZA SVOBODNI EGIPT.

— d Berlin, 27. dec. Danes dopoldne so demonstrirali po berlinskih ulicah

pred poslaništvu vseh evropskih držav člani egiptovske kolonije, za svobodni Egipt. Demonstranti so razdeljevali listke, v katerih se zavzemajo za osvoboditev Zaglur paše.

Glasovi iz Rusije.

GROZNA LAKOTA V RUSIJI.

— d Pariz, 27. dec. Moskovski vladni krogi ne prikrivajo več, da so vesti ki dohajajo iz gladovalnih ozemelj, vedno obupnejše. V tatarski republiki, v okraju Kazan že ne morejo več pokopavati trupel umrlih za lakoto, tako da jih le še ekladajo drugo na drugo kakor polena. 50% živine so že poklali. V baškirskem ozemlju je 800.000 otrok brez strehe in hrane. Ljudje uživajo le še močianico, pečeno iz zmlete slame in koruznih storžev, česar bo pa tudi kmalu zmanjkalo. Ljudje lezejo radi prevelikega mraza v sode, da bi se ogrli. V Samari peljejo otroke na prosto, da tam hitreje poginejo od mraza, kakor pa da bi počasi umirali od lakote. Brez velikopotezne in takojšnje mednarodne pomožne akcije ne bo mogoče premagati gladi.

— d Moskva, 27. dec. (Brezžično.) Epidemija tifusa v Volkinji ima značaj zanešene kuge.

— d Pariz, 27. dec. (Brezžično.) Ruska vlada je izdala naredbo, s katero se določa vojaška službena doba na dve leti in velja vtiška obveznost za mladeniče od 18. leta dalje. Dosluzeni vojaki se štejejo do 40. leta k rezervi. »Journal« poroča, da bo znalo mirno stanje rdeče armade dva in pol milijona vojakov. Vsako leto bo okoli pet milijonov mladeničev uživalo v raznih šolah nekake vrste vojaško predizobrazbo.

ANTANTA SE Približuje Rusiji.

— d London, 26. dec. Iz zanesljivega vira se poroča, da sta Lloyd George in Briand v naobli sklenila večji pogajanja z moskovsko vlado. Člertin in Litvinov bosta povabljeni za 8. januar v London.

Cenj. našim naročnikom.

sporočamo, naj blagovolijo naročniki na ta mesec poslati pravočasno, ker se bo vsem, ki ne pošljejo do 25. t. m. naročnine, pošiljanje lista ustavilo dne 29. decembra 1921.

»Slovenski Narod« velja v letu 1922 nastopno:

V Jugoslaviji:

na mesec	K 30—
¼ leta	» 90—
½ leta	» 180—
celo leto	» 360—

V inozemstvu:

na mesec	K 52—
¼ leta	» 156—
½ leta	» 312—
celo leto	» 624—

Sobotne izdaje celo leto v Jugoslaviji 50 K, v inozemstvu 100 K.

Železničarsko gibanje.

— d Beograd, 28. dec. Ministrski svet je na včerajšnji seji razpravljati tudi o poročilu novega ministra saobračaja Andre Stanića glede želje železničarjev z ozirom na zboljšanje njihovega gmotnega stanja. Upoštevajoč važnost teh državnih uslužbencev, od katerih se pričakuje veliki napor pri ureditvi pravilnega funkcioniranja prometa, je ministrski svet sklenil, da se želje železničarjev upoštevajo, v kolikor bo to mogoče na podlagi proračuna.

— Ljubljana, 28. decembra. V Mestnem domu je bil snoči shod železničarjev, na katerem je podal odbor koaliranih železničarjev poročilo o sedanjem stanju pogajanj z vlado glede izboljšanja gmotnega položaja železničarjev. Shod je bil mestoma zelo buren in vihar, ker so nekatere govorniki strokovni shod izrabljali v političnostrankarske svrhe. Predsednik Blaž Korošec (ZJŽ) je stvarno poročal o poteku pogajanj in zastopal stališče sporazumne složne taktike koaliranih železničarjev. Ostali govorniki pa so neumestno napadali vlado, osobito s separatističnimi tendencami je nastopil krščanski socijalec Ivan Beltram. Tudi socijaldemokratski poslanec Josip Kopač je imel bolj političen kakor pa stvaren govor. Med njegovim govorom je prišlo do ogorčenih medključov. Bivši komunist Makovec je nastopil na svojo roko. Shod je pokazal nadalje idilično sliko sporazuma med klerikalci in komunisti. Bivši železniški minister dr. Korošec je nekaj, kakor znano, vrgele komuniste iz službe, sedaj pa ravno klerikalni govorniki zahtevajo njih nameščenje. Po viharinih prerakanjih in debatah se je končno shod izrekel za nadaljni obstoj koalicije in sprejel zadevne resolucije. V resolucijah zahtevajo železničarji utimativnih potom od vlade izpolnitev njihovih zahtev, da se tako obvaruje država pred anarhijo na železnica.

Gospodarske vesti.

Gostilniški obrt v Sloveniji.

Koncesioniranih gostilničarskih in krčmariških obrt se izvršuje v Sloveniji 6026. Te obrti so v smislu obrt. reda, drž. zak. št. 89 z dne 16. avgusta 1907, čl. 16, razdeljene sledeče:

Toči in na drobno prodaja pivo, vino, sadjevec in žgane opojne pijače 3122, pivo, vino in sadjevec 2599, žgane opojne pijače 305 obrtnikov.

Obrt se izvršuje v 4984 slučajih osebno, 389 po namestniku in 653 po najemniku. Koncesij je bilo uklenjenih začasno 47, trajno 11 in iz raznih drugih razlogov 512, skupaj 570, na novo podeljenih pa 217.

Tako pride na 185 oseb 1 gostilna in na 308 oseb 1 točilnica žganih opojnih pijač. Raznih vrst opojnih pijač se je zavzelo: piva 170.000 hektolitrov, vina 270.000 hl, sadjevec 73.664 hl in sadnega žganja 4200 hl, v skupnem znesku 1.405.100.000 K.

Na eno osebo odpade torej povprečno 49 l opojnih pijač v vrednosti 1312 K.

Tu ni vsteto žganje, ki ga izdelujejo posamezne tvrdke iz špirita, istotako ne iz inozemstva uvoženo žganje in vino.

Oblastveno je bil dovoljen ples v javnih prostorih v 1700 in prekoračenje kraljevo-polijske ure v 1730 slučajih z 2197 nadurami.

Radi prestopkov naredb ministra za notranje zadeve z dne 13. septembra 1919, št. 752, o omejitvi točenja alkoholnih pijač, je bilo kaznovanih 1357 oseb z 121.335 K denarne in 633 dni zaporne kazni. Največ oseb med njimi, tudi večje število ženskega spola, je bilo obsojenih radi javne pijanosti.

6026 alkoholnih podjetijem stoji nasproti 8 brezalkoholnih gostiln in 56 podjetij za izdelovanje brezalkoholnih pijač, t. j. sodavice, kokalike in sadnih sokov, ki pa vsled pomanjkanja surovin le v presledkih obratujejo.

V boju proti alkoholizmu se je poverljivost za socialno skrb udeleževalo sledeče:

Ustanovilo je dne 21. januarja 1920 protialkoholni svet kot posvetovalni organ protialkoholnega oddelku, sestojč iz zastopnikov raznih državnih oblasti, izobraževalnih in telovadnih organizacij v Ljubljani.

Potom organov protialkoholnega oddelka se je izvedla po raznih krajih Slovenije kontrola nad izvrševanjem vladnih naredb, tičočih se omejitve pijančevanja, ob kateri priliki se je ugotovilo med drugim zlasti več slučajev protipostavnega točenja in prodaje žganih opojnih pijač.

V skrbstvo za alkoholike je bilo prevzetih uradnim potom in na podlagi prošnje njih voljecev v Ljubljani več oseb. V njih zdravljenje in oblažitev družinskih razmer v obče se je uklenilo vse potrebno. V enem slučaju je bil bolnik postavljen pod varstvo, v drugem pa vsled popolnega pomanjkanja zdravilišča za alkoholike v Jugoslaviji, oddan v enoletno zdravljenje bolnišnici na Studencu.

V svrhu protialkoholne propagande se je vršilo v 43 urah 29 predavanj, katera je posetilo okoli 5000 oseb. Vsako predavanje je polnalo 60 skriptičnih slik. Nalveč zanimanja za te prireditve je pokazalo industrijsko delavstvo.

Uradu so bili v omejitve pijančevanja stavljeni od strani raznih izobraževalnih organizacij med drugimi tudi sledeči predlogi:

1. uvede naj se praktično nadzorstvo produkcije in prodaje alkoholnih pijač;

2. izvede naj se revizija koncesij za žganje, ki se vrši v zvezi z drugo obrtjo, 3. vsem, ki imajo gostilne v našem, pa se drugače lahko preživljajo, naj se odzamejo koncesije;

4. zahteva naj se, da vsaka gostilna postreže tudi s hrano in brezalkoholnimi pijačami;

5. propagandno delo v svrhu omejitve pijančevanja naj se kontrolira najbolj pri mladini in sicer v šoli, pri telovadnih organizacijah in v društvi sploh, kjer se zbira mladina v kakršnokoli izobraževalne svrhe.

— g Bobava morske soli. Uprava državnih monopolov v Zagrebu naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se vrši dne 11. januarja 1922 ob 11. dopoldne v pisarni upravnika državnih monopolov v Beogradu oterna licitacija glede dobave 20.000 ton morske soli. Predmetni razpis je v pisarni trgovski in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantno na vpogled.

— g Bobava lesnega oglja. Ravnateljstvo državni železnice v Subotici naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani da se vrši dne 12. januarja 1921 oterna licitacija glede dobave 600 q lesnega oglja. Predmetni razpis je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantno na vpogled.

— g Zadrudni tečaj v Trstu. Zadrudna Zveza v Trstu je priredila zadrudni tečaj, ki je štel 27 udeležencev: 16 iz Istre, 8 iz Trsta, 4 z Goriškega in 3 z Notranjskega. Uspeh je bil ugoden.

— g Razpustitev trgovske zbornice na Reki. Reška vlada je razpustila trgovsko zbornico z motivacijo, da ne odgovarja potrebam neodvisne reške države na snih in tudi ne razmeram nove situacije.

— g Trgovska pogodba med Italijo in Rusijo podpisana. Agence Havas poroča: Italijansko-ruska trgovska pogodba, o katere sklopu se je nekaj dni vrše pogajanja med italijanskim zunanjim ministrom in ruskim trgovskim odposlanstvom, je bila 26. t. m. na Consultu podpisana.

— g Preprovana kuničja z državnimi titri v Italiji. »Giornale d'Italia« naznanja, da bo preprovana terminska kuničja z državnimi titri in premakljivimi vrednostmi na italijanskih borzah v svrhu preprečenja špekulacij.

— g Glavnica nemških delniških družb. Na podlagi uradnih statističnih podatkov znaša celokupna glavnica nemških delniških družb 38.5 milijard, dočim je znašala l. 1909 samo 14.9 milijard koncem l. 1920 pa 29 milijard. Na ozemlju, ki ga je izgubila Nemčija, je bilo 365 delniških družb a 700 milijoni mark delniške glavnice.

Kultura.

REPERTOIR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

slednje sanje. Popoldne ob 3. Izven. Ponedeljek, 26. dec.: Revisor. Izven. Torek, 27. decembra 1921: Peterčkove poslednje sanje. B. Sreda, 28. decembra: Zaprt. Četrtek, 29. decembra: Peterčkove poslednje sanje. A. Petek, 30. decembra: Roza Berndova. C. Sobota, 31. decembra: Zaprt.

Nedelja, 1. januarja 1922: Petrčkove poslednje sanje. Popoldne ob 3. Izven. Nedelja, 1. januarja: Pohujšanje v dolini šentflorjanski. Zvečer ob 8. Izven.

Ponedeljek, 2. januarja: Peterčkove poslednje sanje. D. Torek, 3. januarja: Zaprt.

Opera.

Torek, 27. dec.: Zaprt. Torek, 27. decembra 1921: Zaprt. Sreda, 28. decembra: Vaska šola. E. Četrtek, 29. decembra: Bohema. C. Petek, 30. decembra: Carmen. B. Sobota, 31. decembra: Labodje jezero. Popoldne ob 3. Izven.

Nedelja, 1. januarja 1922: Evangeljnik. Izven.

Ponedeljek, 2. januarja: Zaprt.

Torek, 3. januarja: Labodje jezero. D.

— Proslava stoletnice rojstva Runjanina. skladatelja himne »Lena naša domovina« se ima vršiti tudi po naših šolah. Višji šolski svet je po nalogu ministra prosvete odredil, da se naj ta stoletnica slavi po šolah s predavanji v svrhu osveženja narodne zavesti in zlasti narodnega edinstva. Pri tej priliki naj bi se nabirali za njegovo hčer-edinico Vilhelmino, ki živi v siromaštvu, prisrčevki, nekaj pa za nabavo in vzdrževanje spominske plošče umrlemu skladatelju. Tako nabrani denar naj bi ravnateljstva, odnosno vodstva odposlala »Klubu hrvatskih književnikov« v Osijeku.

— Oskar Wilde: Lady Windermere. Komedija v 4 dejanjih. Prevel Radivoj Rehar. Izdala založila Mariborska tiskarna d. d. v Mariboru. 8 strani 70. Cena 20 K, po pošti 2 K več. V založbi Mariborske tiskarne v Mariboru je izšel pravkar Reharjev prevod drame »Lady Windermere«, izbornega dela znamenitega angleškega pisatelja Oskaria Wildeja, v jako okusni spremi. »Lady Windermere«, ki so jo igrali z velikim uspehom ne le po vseh angleških, ampak tudi po vseh drugih svetovnih odrih, je prvo delo, ki razsvetljuje Oskaria Wildeja kot dramatika. Drama je tragedija in komedija obenem, pa tudi trpko satira na takozvano »boljšo družbo«. Njen slog je nedosegljiv, dejanje spretno zapletano in skozi in skozi napeto. Ker je naklada primeroma zelo majhna, naj si jo vsak naroči čim preje.

Kralj Aleksander o Kamniški Bistrici.

V Ljubljani, 28. decembra.

Dvorni vlak, s katerim se je vozil kralj Aleksander s spremstvom proti Kamniku, je došel na kamniški kolodvor ob tridesetih na 13. Ker se je v Kamniku izvedelo za kraljev prihod, se je na postaji zbrala številna množica, ki je vladarja navdušeno pozdravljala in mu prirejala prisrčne ovacije. Ko je kralj izstopil, se mu je javil vladni svetnik Miroslav Loger ter mu podal raport. V imenu mestnega občinskega odbora je kralja s kratkim nagovorom pozdravil župan dr. Rihard Karba, ki je povdarjal radost kamniškega prebivalstva, da more v svoji sredini sprejeti in pozdraviti svojega vladarja. Kralj se je prijazno zahvalil na pozdravu ter naglašal, da je naravnost očaran od prirodnih krasot, ki mu jih nudi Slovenija. Nato se je vrnil v vlak, kjer se je vršil dvorni obred, h kateremu je kralj povabil tudi ministra Hribarja, vladnega svetnika Logerja in dr. Karbo. Po obedu se je kralj napotil peš v mesto. Množica je delala špalir in ga navdušeno pozdravljala. Kralj je bil obložen v navadno generalno uniformo. Na glavnem trgu ga je čakal avtomobil, s katerim se je odpravil v smodnišnico, kjer ga je pozdravil poveljnik tega podjetja ter mu razkazal vse zanimivosti. Naprave v smodnišnici so vzbudile veliko kraljevo pozornost in zanimanje. Po končanem pregledu tovarne se je kralj s svojim spremstvom z avtomobilom odpravil proti Stahovici. Tu so bili pripravljeni za kralja in njegovo suito konji. Kralj je stopil z avtomobila, zaedel konja ter s svojim spremstvom odjahal proti Bistrici. Pogled na nebotične, s snegom pokrite gorske velikanke in v krasno bistriška soteska z gosti bukovimi in smrečnimi gozdi je napravila na kralja mogočen utis. Na Kopski je kralj razjahal in se s spremstvom peš napotil proti Kamniški Bistrici. V njegovem spremstvu so bili princ Pavle, generala Hadžić in Dokić, bivši ministri dr. Ninčič, kr. namestnik Hribar, dvorni maršal Damjanović, adjutant podpolkovnika Dimitrijevič in Trifunac ter ordonančni častniki major Kostić in kapetan Pogačnik. Ob pol 5. je prispel kralj v Kamniško Bistrico. Lovska kočja je bila okrasena z zelenjem. Pred kočjo je

pozdravil vladarja zakupnik lova g. Vladimir Oorup, nudeč mu po stari slovenski šegi kruh in sol. Nato si je dal kralj predstaviti zakupnike bistriškega lova Gorupa ml. in oba barona Turkovića. Minister Hribar je predstavil vladarju predsednika Slov. lovskega društva dr. Ivana Lovrenčiča, ki je kralja pozdravil v imenu slovenskih lovcev ter izročil njemu in princu Pavlu po stari lovski šegi dve jelkovi vejici z znakom lovskega društva. Kralj se je iskreno zahvalil za pozdrav ter si takoj pripel podarjeni mu znak. Nato je minister Hribar predstavil vladarju še tržnega nadzornika Slavka Plemića kot večšaka za lovsko fotografijo in kontrolorja Rudolfa Rozmana kot zastopnika Slov. plan. društva.

Ko si je vladar ogledal kočjo, se je napotil na kratak speh od bližini kočje. Zahajajoče solnce je z zadnjimi žarki poljubljalo vrhove gorskih velikanov, Grinovec, Skuta in Brana so žareli v magični rdečkasti luči. Kralj je z užitek zrl ta krasni naravni prizor in glasno izražal svoje zadovoljstvo, da mu je dana prilika občudovati prekrasne slovenske gore. Ob 20. je bila v kočji prirejena skromna večerja, h kateri je vladar povabil vse gospode svojega spremstva. Po večerji je vladar znova stopil iz kočje in vžival ob pogledu na divno pokrajino, ki je v svoji snežnobeli zimski odeji nepopisno lepa in mikavna. Ob pol 11. zvečer je kralj odšel k počitku. Lov na divje koze se je pričel danes ob 10. dopoldne. Za visoke goste so pripravljena tri stojišča: eno za kralja, drugo za princa Pavla in tretje za generala Hadžića. Nadejati se je, da bo vladarju kakor tudi princu Pavlu lovška sreča mila.

Kralj ostane v Kamniški Bistrici do četrta popoldne. Dopoldne bo trgal še lov, popoldne se vladar s svojim spremstvom vrne v Ljubljano, koder se odpelje preko Zagreba v Beograd. Ni izključeno, da se kralj udeleži tudi lova na veleposestvu Belje. V tem slučaju se vrne v Beograd še le na novega leta dan.

Kakor čujemo, pride kralj Aleksander spomladi znova na Gorenjsko na lov na divje peteline.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 28. decembra 1921.

— Ne delajte krivice! Včeraj smo priobčili članek »Zločinci«, ki smo ga prejeli od veleugledne strani. Pomotoma je ostal v članku odstavek, ki ga je uredništvo sicer črtalo, in ki se nanaša na ruske vojake, ki opravljajo težko službo na naših mejah. To pomoto globoko obžalujemo, ker smo prepričani, da se dela ruskim vojakom v splošnem velika krivica. Kdor te vojake pozna, ve, da izvršujejo samo svojo dolžnost, da so po pretežni večini vseskozi pošteni ljudje, ki ne delajo namenoma nikomur krivice. Da pa proti sistematičnim tihotapcem, katerih je na naših mejah na stotine in tisoče, ne nastopajo z rokami, je jasno in tudi z ozirom na državne interese potrebno. Da so tihotapci na obmejne straže, ki vestno izpolnjujejo svoje dolžnosti, razjarjeni, je umljivo, ni pa umljivo, da se da naša javnost od teh tihotapcev slepo voditi na konopcu ter nastopa sovražno proti ruskim vojakom. Zato pravimo: Ne ščuvajte krivico proti ruskim vojakom, ker s tem grešite proti načelom pravičnosti, človekoljubja in tudi slovenske vzajemnosti!

— Nova porazdelitev finančne straže v Sloveniji. Ker so granične čete definitivno prevzela vso carinsko službo ob naših mejah, je nastala kritična situacija za ogromno množico finančne straže, katere se je v zadnjem času ravno z ozirom na kontrolno službo ob mejah že zdavno pomnožila. Ta ko je postala večina nanovo sprejetih teh organov zopet brez kruha. Finančna oblast je bila primorana zagotoviti usodo vsaj starejšim uslužbencom. Saj dolno rešitev naj prinese nova porazdelitev finančne straže na nove krajine uprave v večjih tudi selskih krajih, ter na nove oddelke finančne kontrole. Otvoritev novih okrajnih uprav se je morala radi nezadostnega kredita še odložiti. Pač pa se je otvorilo že s 5. januarjem po celi Sloveniji novi oddelki finančne kontrole. In sicer na Kranjskem (pod fin. ravnat. Ljubljana): Bled, Cerklja pri Kranju, Domžale, Dolenjska, Polje, Horjul, Kamnik, Kostanjevica, Sv. Križ pri Litiji, Krška Vas, Velika Lašče, Loški potok, Lukovica, Petorinje ob Kolpi, Radeče pri Zidanem mostu, Raka, Studenci-Ig, Ribnica, Semič, Predgrad, St. Jernej, Skofljica, St. Vid pri Ljubljani, Trebnje, Toplice, Zagorje, Žužembek, Kočevska Reka. Ukinejo se oddelki v Mengšu

(pride v Kamnik), Moravčah, Ostihel; ukinejo se ekspoziture: Dobropole, Dol, Motnik, Trava, Sodražica, Smarje, St. Rupert, Oddelek finančne kontrole v Zatični se premesti v Višnjo goro. Novi oddelki na št. a j r s k e m (okraj. fin. ravnat. Maribor): Maribor II. obsega občino na desnem bregu Drave; mesto desni breg, Studenci, Pobrežje, Razvanje, Radovnje, Limbuš, Tezno, Vrbov dol, Pekre, Cerkovci, Sv. Miklavž, Dogaša, Rogoza, Poljarsko, Bohova, Pivola, Spod. in Zgor. Hoče; nadalje: Sv. Jur ob J. ž. Ljuba, Sv. Lovrenc na Pohorju, Poličane, Ptujška gora, Rače, Rogarška Slatina, Ruše, Trbovlje, Vojnik, Vuzenica, Zidani most, Zalec, Sv. Barbara v Slov. Goricah, Sv. Benedikt, Sv. Jakob v Slov. Goricah, Sv. Lovrenc pri Ptuj, Sv. Miklavž pri Ormožu, Sv. Tomaž pri Ormožu, Mislina, Planina pri Sevnici, Pišce, Sv. Peter pod sv. gorami, Rajhenburg, Selnica ob Dravi, Vrže, Zetole. Ukinejo se na štajerskem vse dosedanje ekspoziture. Službovanje je omejeno na trošarsko in monopolno službo. Veliki novi oddelki bodo do nadaljevanja podeljeni oni okrajni upravi, v katere okolišji je sedaj sedež (kraj) dotičnega oddelka.

— Dijaki, ki so se v tako lepem številu odzvali pozivu »Kola jugoslovenskih sester«, da pomagajo razprodati srečke, so vlnjavno naprošeni, da pridejo v soboto 31. t. m. dopoldne ob 11. v društvene prostore v Šolskem drevoredu št. 1. In nad, ter pripeljejo sbo tudi še druge svoje tovariše, ki hočejo sodelovati pri akciji. Dejstvo, da se je vabilu »Kola« odzvalo tako lepo število dijakov, je nadvse razveselilo, ker priča, da v naši mladini vendarle še ni zamrl idealizem in navdušenje za narodno delo. Vse priznanje poštrevnosti: dijakom! — »Kolo jugoslovenskih sester«, načelnica Franja dr. Tavčarjeva.

— K popisni stanovanj in prebivalstva v Ljubljani. Društvo posestnikov nam piše: Proti razglasu mestnega magistrata ljubljanskega glede popisa stanovanj in prebivalstva je prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani vložilo na g. ministra Ivana Hribarja, pokrajinskega namestnika v Sloveniji, prav odločen in energičen protest, ker se v tej odredbi nalaga odgovornost hišnim posestnikom za zadnje, za katere nikakor odgovorni ne morejo biti. Vsa stanovanja se dodeljujejo po stanovanjskem uradu in hiš-

ni gospodar v velikih slučajih niti ne ve, koliko oseb prebiva v nakazanem stanovanju, še manj pa zamore hišni gospodar kontrolirati, koliko in katere osebe prenočujejo po stanovanjih. Če se je hišnim posestnikom odvzela vsaka pravica v razpolaganju s stanovanji, ne more se jih potem delati odgovorne za podatke v popisnih polah. Najmnjki pa tudi velikokrat odločno odklanjajo, da bi hišni gospodar imel kakor pravico ugovarjati proti naselitvi take osebe v dotično stanovanje. Zahteva mestnega magistrata pa je tudi popolnoma proti stanovanjski uredbi, kakor pravilniku ter je končno po vidovdanski ustavi odločno zabranjeno stanovanje pregledovati, razen v slučajih, če je dotičnik osumljen kakega krivega dejanja. Da bi se stanovanje pozneje pregledovalo po kakih nadaljnjih organih, je to popolnoma nepustno in nepoštevno.

— Nemška predrznost. Pišejo nam: Mariborski Nemci se zdaj ne morejo preboleti, da se je naposled tudi vlada sama odločila razpustiti nemška planinska društva in da je »Marburger Hütte« kot zavetišče vsenemške propagande prešla v last »Slovenskega planinskega društva«. Ko je pri Mariborski koči zaplala slovenska zastava, so jo preko noči — ukradli. Zdar za sprejem slovenskih planincev na božičnico je oskrbnica zopet hotela razobesiti novo slovensko zastavo. Komaj so Nemci, ki se zatekajo v bližnjo čisto nepotrebno drugo gostilno, zvedeli za ta načrt, so ponoči prežali in odnesli vrvi na drugo, določenem za zastavo. Orožništvo poizveduje za zlikovci.

— Dinarska vrednost. Južna železnica uvede s 1. januarjem 1922 pri celokupni računski službi v območju obratnega ravnanja dinarsko vrednost. Vsa podjetja, zavodi, dobavitelji, trgovci in drugi, kateri poslujejo za Južno železnico se prosijo, da polagajo ob navedenega dne dalje vse račune v dinarski vrednosti.

— Lep primer narodnega in sloveskega čuta. Znanu rodoljubna rodbina Hinko Brilli, lekarnar v Litiji, je prevzela enega izmed otrok narodnega mučenika Kromarja v popolno oskrbo. Dalje je nabrala nadvse požrtvovalna gospodična Cilka Brišnikova v Ljubljani lepo vsoto med 375 darovalci 3296 din. 25 p in 2 zavika različnega blaga kot božično darilo udovi in otrokom Kromarjev. Ker prihajajo društvu Sokol v Črnomlju od vseh strani vprašanja, ako so denarne pošiljave prispele, opozarja odbor, da bodo v kratkem objavljena v časopisih vsa imena darovalcev. Prenos nar. muč. Kromarja se vrši dne 23. aprila 1922 na slavnosten način iz Suhega bajeja v Črnomlju. Nadalje prispevke za prenos kosti in pomoči rodbini Kromarjevi je pošiljati na društvo Sokol v Črnomlju.

— Izvoz valut. Po članu 5. odstavka 2 pravilnika za promet z devizami doslej dopustna odobrenja za izvoz valut se po naročilu Generalnega inspektorata financ do daljnjega ukaza ne smejo več izdajati. Izdana dovoljenja, v kolikor niso vporabljen, je odvzeti.

— Mestna hranilnica ljubljanske opozarja vse one, ki so pri tem zavodu podpisali 7% državno posojilo, da naj izvolijo osebno priti po originalne obveznice ali pa poslati po pošti začasna potrdila, na kar se dopolnje obveznice poštnine prosto.

— Poročil se je 27. decembra naš vrli g. poštar v Zireh Jelko Marušič z gđ. Justo Rechbergerjevo. Iskreno čestitamo!

— Nekaj stavbno statistike. V preteklih dveh letih se je število hiš v Ljubljani pomnožilo za 38 hiš (vštevši Spodnjo Sisko), od katerih je 34 že do delanji in pod streho. 4 pa so še do graditi. Novo projektiranih pa je do zdaj 10. manjših in večjih. Naivečji (palac) ki se bosta pričeli graditi prihodnje leto, bosta: Poslopje »Delavske zavarovalnice zoper neizhode« in »Okrobnike blaginje« (ob Miklošičevi cesti) ter palača ravnateljstva Južne železnice v Pražakovi in Kolodvorski ulici. Mestna občina zgradi kakor znano vsega skupaj tri stanovanjske hiše za svoje uslužbence. Te nove zgradbe so edino uspešno sredstvo zoper ljubljansko stanovanjsko mizerijo!

— Sedma deška osnovna šola v Ljubljani. Učiteljski zbor deške osnovne šole v Spodnji Siski je sprejel na konferenci predlog, da se višji šolski svet naprosi za dovoljenje, da se sme ta šola, ki je istotako mestna kot ostale, odslej nazivati: Sedma deška osnovna šola v Ljubljani.

— Novoletno darilo jugoslovenski Matici. Mladina I. mestne deške osnovne šole v Komenskega ulici je darovala Jugoslovenski Matici za novo leto 1500 kron: gojenke in gojenci gremialne trgovske nadaljevalne šole pa 1522 kron.

— Boljševizma o umljeni mariborski trgovec Rudolf Smole je bil pri drugi glavni razpravi oprošten od obtožbe, da bi bil podkupoval naše vojake k pobegu in da bi jim bil v ta namen obljubil tudi denarno podporo. Nastopilo je 14 prič, katerih izpovedi so nad vsak dvom izkjučile, da bi bil zaljubljeni mlademu sposoben za propagando sploh kakšne politične stranke, najmanj pa za boljševiško agitacijo. Do zadnjih občinskih volitev se ni nikdar bavil s politiko. Po volitvah bi bil raz vstopil v ljubljansko društvo, pa je še le spraveval, katero je boljše, ali »Orele« ali »Sokole«. Kot priča je bil zaslusana tudi gojenka »Veneec«, ki jo je čakal pred zavodom. Senat je tudi vpoštevati, da Smole ni niti dobro zvežen slovenskinec, torj da ga je vojak, ki ga je ogradil, le napačno razumel.

Dočim je vse prepričano o nedolžnosti tega »boljševika«, je le državni pravnik dr. Jančič ostal neverjeten Tomaž ter je proti oprostitvi prijavil ničnostno pritožbo.

— Fejst pa smo se le »med« tako je vzkliznil kriminalnemu organu g. Hauptmannu hlapec Jože Križe, ko so ga aretirali v Ljubljani radi velike poverbe. Vodstvo tovarne za konzerve na Vrhniki jo že 13. t. m. poslalo »hlapec« Jožeta, da dvigne v neki ljubljanski banki znesek 15.000 kron. Jože je denar brez vsakih zaprek res dvignil, a povrnil se več ni nazaj na Vrhniko. Pobegnil je v Bosno. »Tam« tako pripoveduje Jože v čistiholednem tonu — sem se imenito zabaval. V Sarajevu sem dobil vse polno lepih ljubice. Pet dni sem veselo živel in za božične praznike sem prišel v Ljubljano pogledat, če še stoji. Imel pa sem smolo, da ste ma, Vi gospodje, prijeli. Nate! Tu je že 108 K. Dobro sem pa le živel. Njegov sprehod v Bosno noseno je sedaj končal s potovanjem v zapore delnežnega sodišča.

— Opeharjeni frančiškani. Eleganten gospod, agent s platnom, star 40 do 50 let, srednje velik, šibak in tenak kot trlica, je začel pritskati na kljuko raznih samostanov v Sloveniji. Povsod je govoril v visokomemskem narečju in se predstavil: »Vertrater der Warendorfer Aktientextilfabrik«. Imel je tudi legitimacijo: »Warendorfske dioničke tekstilne tovarne«. Ponujal je samostanom — platno. Pod tem naslovom je frančiškanom v Mariboru izmaknil 11.000 kron. Dobro je živel. Čez nekaj časa pa je izvalil ljubljanskim frančiškanskim patrom le 720 kron. O platnu ni ne duha, ne sluha, kakor tudi ne o možu.

— Obvestilo. Jutri 29. decembra prenehamo pošiljati list onim naročnikom, ki so prezrli poslati naročnino za december.

Sokolstvo.

— Ljubljanski Sokol vabi vse ono članstvo, ki sodeluje pri Silvestrovi prireditvi na kratak informativni sestanek, ki se vrši v petek 29. t. m. ob pol 8. zvečer v telovadnici Narodnega doma.

— Silvestrov večer ljubljanskega Sokola se vrši v telovadnici Narodnega doma. Na večeru sodelujejo med drugim gđ. Wissiakova, gđ. Spirko in g. Viček, nadalje vojaška godba pod vodstvom g. dr. Čerina, pevski kvartet »Primorje«. Telovadci nastopijo s splošno priljubljenimi mramornatimi kipi. Obiljubljen je tudi nastop g. Drvotve, člana opernega gledališča. Ob polnoči alegorija, po polnoči ples. Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina za član 10 D, toda le v predprodaji, za nečlane 15 D. Predprodaja vrši se v petek ob 5. do 7. zvečer in v soboto ob 3. do 5. popoldne. Število vstopnic je omejeno. Mize se ne rezervirajo. Blagajna se otvori ob 7. zvečer.

— Na Silvestrovem večeru dne 31. t. m. katerega prireditelj Sokol, društvo za zgradbo Sokolskega doma in Narodna Citalnica v Sp. Siski v salonu br. Petra Stepiča (bivši Kankertov salon) nastopi pevski zbor in kvartet Citalnice, člani Sokola pa z živimi slikami. Dalje se uprizarj burka »Mutasti muzikant« ter sceničen prizor iz rusčine preveden »Srečen izid«. Na sporedu je še tako deklamacija, kuplet, alegorija itd. Kdor želi res dobroga, tako duševnega kakor telesnega okrepčila, naj pride na to prireditev. Zdravo.

— Sokolski slet župe Bačke održaće se v 1922. godini 28. i 29. juna u Subotici. Na ovom sletu učeće učeska Sokolstvo župa: Bačke, Beogradske, Osečke i Banatske, izvodice se pored sokolskih i viteških, voljničke vežbe. Po pripremama, koje se već sada čine, ovaj će slet sa svojim vežbama i svečanostima biti jedna redko lepa manifestacija, a pogodno vreme će omogućiti učeske jednom velikom broju posetilaca. Pored sleta u izgledu je i izložba privredno trgovinskih produkata, kojima gornja Bačka danas razpolaze.

— Češko Sokolstvo V soboto in v nedeljo dne 17. in 18. decembra 1921 se je vršila v Pragi seja odbora Č. O. S., katere so se udeležili zastopniki vseh 53 žup. Seje so se udeležili tudi zastopniki Jugoslovenskega Sokolskega Saveza br. dr. Ravnhar, dr. Murnik, dr. Car in dr. Fux, ki so bili navdušeno pozdravljeni. Pri seli v soboto se je razpravljalo o udeležbi Č. O. S. na zletu Sokolstva v Ameriki in o nekaterih drugih notranjih zadevah češkega Sokolstva. Pri seli v nedeljo je bilo predvsem sklenjeno, da se izroči br. dr. Mašala kolajna Č. O. S. za posebne zasluge, ki si jih je pridobil za Sokolstvo. Sokolsko društvo v Parizu je bilo sprejeto v zaščito Č. O. S. v dokaz zahvale za veliko humanost njegovih članov, ki so za izkazali med vojno. Po obsežnem referatu b'agalnika so bili odobreni računski zaključki za leto 1914. do 1920. Letu 1922. se priredi večji sokolski zlet v Moravski Ostrovi, leta 1923. medzletne tekme v Pragi. Poročilo br. Stepaneka o vsesokolskem zletu v Ljubljani leta 1922. je bilo sprejeto z velikim navdušenjem, nakar je br. starosta dr. Ravnhar še ponovno povabil na naš zlet. Nato je bila odobrena predlagana sprememba kroja za naraščal (moški in ženski). Glede udeležbe žen pri slavnostnih obhodu je bilo naročeno predsedstvu, da izdela v to svrhu točne posebne predpise zlasti glede kroja. Dalše poročilo je podal br. Beranec o načrtih za Tyršev dom, kateri bodo stal do 14 milijonov kron, v katerem bo pa tudi osredotočeno vso življenje češkega Sokolstva. Največ pozornosti je bilo posvečeno razpravi o enotnem članstvu ter le bil sprejet predlog poročevalca br. Stepaneka, da se uvede enotno članstvo in obvezna telovadba za vse člane do 26. leta ter obvezno udeležbo pri gotovih vajah do 36. leta. Dalje

je bilo sprejeto še več načelnih sklepov glede udeležbe Sokolov pri sportnih tekmah, o sokolskih zabavah itd. Seja je trajala od 9. dopoldne do 19. nakar so se vsi zastopniki podali k sestanku na Zofin, ki se je razvil v krasen slovenski večer Sokolstva.

Najnovejša poročila.

TRGOVINSKA POGODBA Z ITALIJO.

— Beograd, 28. decembra. (Iz.) Početkom prihodnjega leta se (obz.) počeka pogajanja med delegati Jugoslavije in Italije za zaključitev definitivne trgovinske pogodbe. Po došlih vestih je predsednik italijanske delegacije Lucio liži že odpotoval iz Rima in pričakuje njegovoga prihoda v Beograd za nedeljo. Načrti pogodbe so v detailh že izdelani in je v glavnih točkah že dosežen sporazum. Pričakujejo, da bo v kratkem sklenjena definitivna trgovinska pogodba.

PREMESTITEV ŠKOFIJE V KALOŠE.

— Beograd, 28. decembra. (Iz.) Velik del katolikov v Bački in Banatu spada v cerkvenopravni ozirom pod jurisdikcijo madžarskega škofa v Kaloši. Ta škof vedno vodi živahno karlistično in madžarsko propagando. Vsled tega se je včerajšnji ministrski svet bavil tudi z vprašanjem premestitve škofovskega sedeža iz Kaloše v Jugoslavijo. Sklenjeno je, da se uvedejo zadevna pogajanja med Vatikanom in našo vlado.

ZITA PRIDE V SVICO.

— Monakovo, 28. decembra. (Iz.) »Münchner Neueste Nachrichten« javljajo iz Basla, da pride Zita glasom vesti iz Berna dne 7. januarja pr. l. v Svico. Za 10. januarja je določena operacija njenega bolnega sina.

NESRECA OPERNEGA PEVCA LEONA SLEZAKA.

— Dunaj, 28. dec. (Iz.) Ko se je hotel snodi operni pevec Leon Slezak potegniti z dvigalom do svojega stanovanja, se je vtrgala vrvi in je dvigalo padlo na tla. Slezak je dobil le lahke živčne poškodbe.

SMRT VSEUČILŠKEGA PROFESORJA DR. MITTEISA.

— Lipsko, 28. decembra. (Iz.) Vseučiliški profesor rimskega in nemškega prava, tajni svetnik dr. Mitteis je v 63. letu starosti umrl. Pokopnik je bil rodom ljubljancem, se je l. 1887. habilitiral na praški univerzi, potem je bil profesor na Dunaju in pozneje je prevzel stolico rimskega prava na lipskem vseučilišču.

PADEC CEN ŽIVINE NA DUNAJU.

— Dunaj, 28. decembra. (Iz.) Na tržnico v St. Marxu je bila včeraj pripeljana velika množina živine, vsled česar so cene znatno padle. Za prama živino so padle za 60—80 K kg, za ostalo pa za 100—150 K pro kg.

Borze.

— Zagreb, 28. dec. (Iz.) Zaključek: Devize: Curih 51.25, 52.25, Pariz 21.25, 21.35, London 1105.—, 1110.—, Berlin 148.—, 149.—, Dunaj 4.70, 4.725, Praga 376.50, 378.—, Italija 11.70, 11.75 dolar 260.—, 265.—, Budimpešta 43.—, 43.50. Valute: dolar —, 258.—, Curih, 27. dec. Zagreb 1.89, Dunaj 0.19, Berlin 2.901, Praga 7.125, Milan 22.60, Pariz 41.349.

— Trst, 27. dec. Zagreb 8.60, Berlin 12.75, Praga 31.50, Pariz 182.—, London 94.75, Newyork 22.75, Curih 444.—

— Praga, 27. dec. Zagreb 62.50, Dunaj 1.245, Berlin 38.—, London 300.—, Newyork 71.625, Curih 1390.—, Pariz, 27. dec. Berlin 7.—, Milan 52.03, Newyork 12.399, Curih 242.37. — Dunaj, 27. dec. Zagreb 2100.—, Berlin 3200.—, Praga 8000.—, Milan 25300.—, London 24200.—, Curih 113000.—

Društvene vesti.

— S. K. »Jadrana«. Opozarjamo na redni občni zbor SK »Jadrana«, ki se vrši jutri dne 29. t. m. v gostilni Fröhlich, Trnovski pristan 4, ob 19. zvečer.

— Klub »Sofa« priredi 31. t. m. ob 8. uri »Silvestrov večer« v vseh restavracijskih prostorih hotela »Lloyd« s prav zanimivim sporedom. Na programu je: godba, petje, deklamacije, recitacije, solospeli itd. Prehod iz starega v novo leto bo spremljal časa primaren nagovor. Vstopnina 1 dinar za oboje. Na ta domače prirediteljski večer so vabljeni člani in prijatelji društva.

— Silvestrov večer »Ljubljanskega Zvona« se tudi letos vrši dne 31. decembra v zgornjih prostorih Narodnega doma. Na vzporedno sta koncertni del z moškimi zbori in osmerospeli ter zabavni del z nastopi g. Truhovića, šaljivim moškim zborom »Zaba« V. Vedopivca, srečlovom, plesom in polnočno alegorijo. Vstopnina za člane v predprodaji (dne 27. 28. 29. in 30. vsakokrat od 6. do 7. zvečer v društvenih prostorih (Narodni dom) 5 dinarjev, na večer prireditve za vsakega posetnika 10 dinarjev. Na edino zabavi namenjeno prireditev v letu vabi vlnjavno vse prijatelje Ljublj. Zvona in naše pesmi odbor »L. Zvona«.

Odgovor „Iskrenim besedam“ dijaštvu.

»Slov. dijaška zadruga« v Pragi je nam poslala na članek »Iskrena beseda našemu dijaštvu« odgovor, ki ga priobčujemo, dasi smo mišljenja, da strelja odgovor daleko preko cilja in da je sestavljen v tonu, ki ni umesten. Odgovor slove:

»Slovenski Narod« z dne 11. t. m. je priobčil od veleugledne strani članek, ki je poln očitania slovenskemu dijaštvu v tuji, izrecno temu v Pragi. Na ta članek ne more in ne sme slovensko dijaštvo, organizirano v »Slov. Dijaški Zadrugi v Pragi«, molčati na neutemeljene in neresnične očitke. Vsa slovenska javnost naj zve, da so vsi ti očitki in napake, katere navaja gospod članek, neresnični in neutemeljeni, ter bazirajo na nejasnih in subjektivnih informacijah oseb, ki ravno tako malo poznajo življenje slovenskega dijaštva v Pragi, kakor pisec onih »iskrenih besed« sam. Te besede so bile vse prej kot »iskrene«, ker iz njih odseva samo zloben namen, odvzeti revnim dijakom v Pragi še ono malenkostno materialno pomoč slovenske javnosti, katero so uživali do sedaj.

Odgovarjamo g. avtorju stavek za stavkom. V interesu nacionalne misli bi bilo, da naše dijaštvo ne bi bilo razočarano, kar se tiče podpore od države ali javnosti. Dejstvo pa je, da je bilo dijaštvo posebno letos razočarano tako radi državnih štipendij, ki so še do danes samo odredbe na papirju, kakor tudi radi pomoči slovenske javnosti! Če država podpira ali celo vzdržuje dijaštvo, zato dobí ona garancije od posameznika. Za naklonjenost javnosti se pa bodo dijaki potem izkazali hvalneze narod, ko bodo na javnih mestih delali za njegovo blagostanje. — Gmotno stanje našega dijaštva v Pragi je tako žalostno, da bi moralo po večini že v prejšnjem mesecu prekiniti študije ter oditi domov brez »iskrenih besed«, ako bi mu ne bil pomagal kraljevi namestnik gospod minister Ivan Hribar z večkratno podporo v najhujši bedi in siromaštvu, za kar se mu S. D. Z. v Pragi opetovano zahvaljuje! Zahvala tudi onemu delu slovenske javnosti, ki zna poljmovati žalostne razmere revnih akademikov v Pragi!

Gotovo je, da javnost ni dolžna podpirati malodušnih in brezbrilnih dijakov; vprašanje pa je, ako to očitane zadene tudi dijaštvo, organizirano v Zadrugi, ali pa samo one, ki žive v dobrih gmotnih razmerah, takozvano velkomestno življenje. Obsohda drugih ne sme biti od članke ob enem sodba za prve, ki se krivično obsojajo! Dijaštvo, ki zna ceniti in je vredno pomoči naroda, ima dovolj bridkihkušen zadnjih mesecev v boju za vsakdanj kruh, da se bo zavedalo, kdo mu je pomagal v bedi. Uverjeni smo pa, g. avtor »iskrenih besed«, da izpod vašega palca ne bo padel vkljub najlepše pisanih prošnji noben vinar za ubožne akademike v Pragi! Lahko je škodovati — a težko povrniti to škodo z dobrom.

Ni se Vam treba bati g. članek, da se današnje dijaštvo ne trudi pokazati narodu svoje sposobnosti. Vsako leto dovrši v Pragi odlično število dijakov svoj študij! O sposobnosti ostalih pa govorijo rezultati o položnih izpiti na vseh fakultetah univerze in drugih visokih šol. Dijaki se učijo in polagajo izpite vkljub bedi, siromaštvu in stradanju, v katerem živijo danes. Da bi Vi, g. avtor, ki naštevate naše napake, iskali preje predno ste se napisali, podrobnej informacij glede naše sposobnosti, bi si prihranili vsaj to blamažo! S tem doprinesete dokaz popolne vaše ignorance glede sposobnosti dijaštva, kakor bi se to tudi lahko reklo glede drugih navedenih očitkov. Vi gotovo ne veste, da odbor za druge nadzorovane študente, do dovršila izpiti v predpisanih časih in da se ne podpirajo oni

tovariši, ki ne zadostijo študijskim zahtevam. Dokaz, da dijaštvo ni zaverovano v krivo prepričanje, da ga država in narod morata podpirati, bodi ta, da se vedno obračamo le s prošnjami, ne pa z zahtevami za pomoč.

Dajmo si roko na srce! Kako lahko damo, ker smo v veliki meri storili svojo dolžnost napram državi! Mnogi izmed nas so za svoje prepričanje veliko hudega prestali in da ste bili tudi Vi, g. članek med temi, potem morebiti nekatere poznate! Zalibog, da se dogodijo slučaj, ko so narodni trpin zapostavljeni in prejšnji petolizci dobijo bel kruh od države. Dolžnost od naroda bomo pa storili direktno, ko stopimo v javno življenje; neposredno pa s tem, da se na to pripravljamo. Prepričani smo, da bo to našo trditve odobral vsak, ki trezno premisli, kakšna je naloga dijaštva. Današnje dijaštvo ne more stati v prednjih najbolj izpostavljenih vrstah narodnih borcev, ker živi v tujni in v popolnoma drugačnih razmerah, kot pred vojno. Kako naj se dijak udeležuje političnih bojov, ko mora gledati vsaki dan, od kje mu bo kdo pomolil suho skorjo kruha, da more živeti? Slab pedagog ste Vi, g. naš »iskreni prijatelj«. Ali ne izvršuje dijak dolžnosti napram državi in narodu najbolj na ta način, da s pridnostjo hitro pride do kruha in da ne troši z brezuspešnim prerivanjem v političnih bojih državnega in narodnega premoženja, kakor smo mi — uboga raja — imeli priliko opazovati pri dijakih, ki so uživali vse dobroto življenja pod okriljem protekcionizma? — Mi tukaj objektivno opazujemo dogodke v domovini in jih primerjamo s tukajšnjimi. Sicer Vam je gotovo znano, koliko se je pisalo v časopisih o slabih uspehih srednješolske mladine in mlajše akademike generacije, ker se je preveč vmešavala v politične boje. Danes je v Pragi večina takih dijakov, ki so bili akademiki že pred vojno in dobro poznajo delo prednjih vrst narodnih borcev — sedva so bile tudi tukaj častne izjeme! Ali g. avtor zna, da se je in se še udeležuje sedanje dijaštvo propagande v zasedenem ozemlju in da zbira skromne prispevke za »Jugoslovensko Matico«? Ali je znano g. članarku, da se slovensko dijaštvo udeležuje pri reprezentativnem akad. društvu »Jugoslavija«, pri raznih političnih klubih, kakor »Društveni demokratični klub«, »Jugosl. klub zemljoradnikov«, »Kat. akad. društvo «Kreke», da ima svoj sokolski in orlovski krožek, da je organizirano skupno s ostalim jugoslovanskim dijaštvom po strokah v petero društvih in da je bilo ravno slovensko dijaštvo ono, ki je dalo večkrat inicijativo k ustanovitvi tega ali onega društva?

Mnogo nas je, ki smo v volni izgubili 4-6 let ter zato hitro s študijem. Večina dijakov je že do grla zadolžena, ker podpora države in naroda ne odgovarja potrebam življenja v tujni. Vsi ubožni dijaki so navezani na podporo države, oziroma naroda, ker od doma nimajo nikakih denarnih sredstev. Ali naj se udeležujemo javnega življenja in študiramo do sivih las? Ona inteligenca, ki v pomanjkanju pride do cilja, je in bo vedno največ koristila narodu! Prepričani smo, da se bo vsa javnost strinjala z našimi nazori! Ali ne mislite sedaj tako tudi Vi, g. članek?

Ako dijaštvo ne deluje v političnih v taki meri kot nekdaj, so tudi vzroki. Vsi ubožni dijaki, bodisi v Pragi ali doma, si za politične preskrbite praktične službe, da se preživijo in si prihranijo nekaj denarja za dobo šolskega leta. — Vsa čast takratni mladini, ki je delovala na polju promurjenja našega naroda! Kje pa živi sedaj ta mladina? Ker članek očividno ni na jasnem, zato mu povemo mi, da je večina te mladine še vedno v naših akad. vrstah.

— Naslov Vašega članka ne odgovarja vsebini, ker je vse to le težnja, da sedanje dijaštvo pred javnostjo očrtni. Tudi nam ni neznano, kako se dela med narodom; za toliko zrele nas Vi lahko imate! — Poznamo tudi mi vse to in se pripravljamo na delo, ki je in bo naša sveta dolžnost! — Vi trdite, da današnje dijaštvo vsega tega manjka! Odgovor stoji v prejšnjih stavekih.

Prosimo Vas pa, dajte nam tudi res navodila, katerih pa v Vaših »iskrenih besedah« sploh ni! Radi sprejmemo nasvete in navodila v vsakem oziru in tudi od vsake strani. Z Vašimi neresničnimi očitki ste pokazali — gospod članek —, da sploh nimate pojma, kako in v kakšnih razmerah živimo v Pragi. In Vi si upate pisati kritiko o dijaštvu v Pragi, ko absolutno ne poznate razmer? Da bi živeli Vi med nami samo en teden, smo uverjeni, da bi bile Vaše besede bolj iskrene. Da bi bili Vi g. avtor res naš pravi prijatelj in svetovalec, tedaj bi se podpisali tudi s polnim imenom, tako se pa skrivate za »veleugledno stran«. Tako postopanje iziziva pri trezno misleči akademiki mladini odpor! — Ali se zavedate, kakšno krivico ste nam storili in kake posledice lahko povzročijo Vaše neresnične trditve? Odgovorite nam! Radovedni smo, od katere osebe iz Prage ste prejeli obtožbo.

Vrhunec Vašega očitania in sovraštva pa dosegate v odstavku, kjer pišete, da stoji naše dijaštvo apatično ob strani in obdano s kitalskim zidom napram kulturnim vrlinam češkega naroda. Dokazali Vam bomo, da se učimo izbirati dobre stvari češkega naroda, ko pridemo v javno življenje med naš narod!

Direktna laž pa je Vaša trditve, da niti ne smatramo za vredno, učiti se češkega jezika! Kako naj živimo tu, kako naj študiramo in polagamo izpite v češkem jeziku, ako bi se ga ne učili? — Da bi Vi gospod »dobro poznavalec« dijaštva v Pragi sploh mogli izreči sodbo o samoizobrazbi akademike mladine, za tako vzvišene in vsevedne Vas ne more nihče smatrati, če tudi si to lastnost sami domisljujete! Naravnost podla je trditve, da dijaštvo zahteva podporo, oziroma vzdrževanja za časa študija od države in naroda! Do sedaj smo za vsako pomoč samo prosili! Malo več taktičnosti in resničljubja! Priporočamo tudi, da nismo več č. m. a. d. z, ampak žalibog že precej v letih radi izgube časa med vojno! Ne mislite, da imate pred seboj pobalino, ampak akademike, ki so gotovo vsaj toliko hudega prestali v življenju kot Vi, g. članek, če ne morebiti več. Priporočamo Vam, da drugič rabite malo bolj okusen izraz za nas! — Pregovor pravi, da se vsakega ptica po petju spozna! Vi sploh ne razločujete pojmov očitania in opozarjanja! Ali ste nas res smatrali g. članek, za še tako nezrele, da ste mislili, da bomo na vse Vaše očitke in zoprnosti molčali? Kakor rečeno g. avtor »iskrenih besed«, bodite prepričani sedaj, da dijaštvo vrši svojo dolžnost napram državi in narodu! Ne vzemirajte se toliko radi nas, ter nam ne odlašajte naklonjenosti naše javnosti v domovini!

Resnica je, da ravno mi sedaj najbolj občutimo težko in resno čase in vidimo, da stara slava, če tudi deloma naša, ne pomaga! Prijateljskih nasvetov in iskrenih besed v Vašem članku popolnoma pogrešamo, vidimo pa od Vaše strani le pristranost in mržnjo do nas, da ne rečemo celo sovraštvo. Upamo, da bo slovenska javnost znala primerjati in presojati Vaše »iskrene besede« g. članek in pa naša pojasnila oziroma dejstva, ter, da nam ostane še nadalje naklonjena kakor do sedaj. Praga, dne 16. decembra 1921.

Odbor »Slovenske Dijaške Zadruga« v Pragi.

Izpred sodišča.

— Afera dr. Brumena, odvetnika v Ptuj, se je morala zopet preložiti. Glavna razprava bi se bila morala vršiti dne 23. t. m. pred kazenskim senatom v Mariboru. Obsežni akt, ki je bil dne 10. t. m. odposlan viš. dež. sodišču, je dospel za razpravo prepozno. Tudi ni dospel g. dr. Gregor Žerjav kot prič, katero je predlagal dr. Brumen, da izpove o dogodkih iz l. 1908 v Ptuj in sploh o trpljenju in preganjanju dr. Brumna pod avstrijskim režimom. Na isto pričo se sklicuje tudi državno pravdnštvo, ker je imel dr. Žerjav opraviti tudi z aktom, ki je predmet te zanimive afere. Okrajno sodišče v Ptuj je namreč zavrnilo predlog dr. Brumna na obnovitev neke njegove zadeve izza avstrijskega režima. Istotako je predlog zavrnilo tudi vzklicno sodišče v Mariboru. Ko je predlog tudi pri poverjenstvu za pravosodje ostal nepovoljno rešen oziroma se je dr. Brumnu svetovala pot na vrhovno državno pravdnštvo, je dr. Brumen v tozadevni prošnji označil sklep vzklicnega sodišča Maribor kot »slab dovip in pritrčen izraz neprostopoljne uradne komike«, rešenje poverjenstva za pravosodje pa je označil kot »kot drugo izdajo neprostopoljne uradne komike«. S tem je dr. Brumen po mnenju drž. pravdnštva razžalil oblasti v smislu par. 104 srb. z. Takoj po preloženju razpravi (ki bo politično jako zanimiva, je dospel akt iz Ljubljane.

Dopisi.

— Iz Krškega. Krški salonski orkester je priredil v proslavo ujedinenja Srbov, Hrvatov in Slovencev ter ob priliki 10letnice obstoja krškega salonskega orkestra v Sokolski dvorani dne 8. decembra t. l. slavnosten koncert pod vodstvom g. J. Pfeifferja. Pri koncertu sta tudi sodelovala člana kraljeve opere iz Zagreba gospa Irma Polakova in gospod Šepce. Koncert je v vsakem oziru izborni uspel. Pričakovali smo, da nam bo večer nudil mnogo umetniškega užitka, a to, kar smo videli in slišali, je presegalo naše pričakovanje. Opazili smo, da se je povzpel orkester od zadnjega koncerta na takšno umetniško višino, da lahko tekmuje z marsikaterim velikomestnim orkestrom. Da je orkester na takni umetniški višini, je edina zasluga našega neumornega in požrtvovalnega g. Joska Pfeifferja. Pokazati je hotel Krčanom pravo slovensko umetno voljo in instrumentalno glasbo, ni se ustrašil pri tem ogromnega truda in ogromnih stroškov, nabito polna dvorana je pokazala, da se mu je to v obliki meri posrečilo. Spored koncerta je bil nad vse srečno izbran, zastopani so bili z eno izjemo samo slovenski skladatelji. Z veseljem smo to pot opazili, da so sodelovali pri orkestru večinoma samo domačini, in to je tudi prav. Občinstvo mnogo raje posluša domače godbenike, je pri oceni njih proizvajanj mnogo bolj popustljivo in vsa prireditev ima bolj domač in nepristrilen značaj. — Godala in lesena pihala so bila prav dobro zasedena. Jako so občinstvu ugajala trobila, (pozavna in krilovke), ki so bila zasedena od domačinov, katere smo prvič opazili med orkestrom na odr. Bili so precizni v svojih izvajanjih, kar je edina zasluga g. J. Pfeifferja, ki jih je znal navdušiti za te instrumente. Občin-

stvu je nad vse ugajal potpuri iz »Pihove dame«, ki je nad vse težka in globoko razmišljena skladba Čajkovskega. Težke partitije se skladbe je orkester proljavjal s lahkoto in graciozno. Dvočakov »Slovenski ples št. 8« je bil igran s takšnim temperamentom, da se mora človek nehote vprašati, odkod ta dovršenost. Ravno tako precizna so bila tudi druga proizvajanja posameznih točk koncerta od strani orkestra. Celo-solo je bila točka izvem programa, ki jo je proljavjal z virtuoznostjo g. Viri, spremljal pa je na klavirju naš posavski pianist g. Cander. Kar se tiče g. Irme Polakove, bi bilo zastonj izgubljati besedi. Prevelika zvezda je to na našem umetniškem polju, da bi jo bilo mogoče primerno oceniti z besedami. Očarala nas je vse. S proizvajanjem Volaričevega »Rožmarina«, ki je tako nežna, v srce segajoča pristno slovenska skladba, je otajala led okoli srca vsakemu Krčanu in pri najnežnejšem pianismu v drugem delu skladbe je bilo občinstvo ganjeno do solz. Tudi operni pevec g. Šepce je očaral občinstvo s svojim lepim tenorjem, posebno se je prikupil nežnemu spoju, ki je bil pri pleskanju neustudij. Zares, krasen in vžigajoč večer je to bil, gospoda J. Pfeifferja pa prosimo, naj nam priredi še mnogo takih večerov. Pot pa, ki si jo je zahteval v Krškem na glasbenem polju, naj z isto vneto in vstrajnostjo nadaljuje, hvalno občinstvo iz Krškega in okolice bo njegov trud gotovo znalo upoštevati in ceniti.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda.

Darila.

Upravi »Sl. Narod« so poslali za: »Zavod za slepe«: uradništvo Jadranske banke, podružnica v Ljubljani, zbirko 1210 K, ki so se nabrala povodom smrti g. Leopolda Stukeljina mesto venca; »Podporni fond za mestne reveže«: g. Janko Popovič, veletrgovec v Ljubljani, 400 K, v počastitev spomina blagopokojne ge. ravnatelj Skaletova; »Jugoslovanska Matica«, podr. na Rakeku: g. Andrej Žuljan iz Rakeka; — Družbi sv. Cirila in Metoda so darovali p. n. postajni uslužbenec glavnega kolodvora v časten spomin priljubljenemu, dne 11. t. m. umrlemu tovarišu g. viš. rev. Oskarju Szillichu, ki je bil v našem občinstvu, potpisal 1200 kron. Vsem darovalcem iskrena hvala! — Ciril - Metodov koledar za leto 1922. se je razposlal na običajne nazlove. Ker pa niso znani vsi nazlovi, se ni mogel vsem stariim naročnikom dostaviti. Prosimo uljudno vse one, kateri bi želeli družbin koledar, da ga naroče v CM. pisarni, Ljubljana, ker ga ima družba še nekaj na razpolago. Cena je 5 D. — Slovenci! Ali ste si nabavili za Božič in Novo leto novoizdane družbine razglednice? Ako zahtevate po vseh trgovinah CM. razglednice, koristite s tem narodni stvari in ne podpirate tuje izdelke. 65 K. — Srčna hvala!

Kaj je Elsfeld — to se zna! Lekarnar Feller — Stolica.

Glavni urednik: Rasto Pustoslavšek. Odgovorni urednik: Ivan Podržaj.

Nudim: 1. zamet. čisto svinj. in prekajeno gnat, slanino, kotle (karé), meso in notranje dele vseh vrst, veličine surove klobase različnih vrst po najnižjih cenah v majhnih in velikih partijah (na vagone). Obisk se izplača. Iščete se zastopniki. JULIJ SEIDL, Novi Vrban, (Bačka), Jugoslavija, tvornica za mesenine in klobase. Ustanovljeno leta 1851. Telefon 84.

Zahvala.

Za vse izkazano sočutje ob priliki težke izgube naše ljubljene hčerke sestre, svakinje, gospodične

Slavke

se vsem iskreno zahvaljuje žalujoča rodbina

Hribernik.

V Ljubljani, 27. dec. 1921.

LEP GRAMOFON

s 30 ploščami, elektr. razsvetljavo, z avtomatičnimi ploščicami pari, vložek za denar, 2 m visok, v obliki gradu, v najboljšem stanju, edini na Kranjskem za gostilne pripraven, se ceno prodaja. Vprašati: DRA. ČEK, Bohoričeva ul. 9. Istotam napredaj 2 violini in kontraktura. 9552

Proda se hiša

radi preselitve v Ljubljani v središču mesta, trnadstropna. Kupcu stanovanje na razpolago. Cena 260.000 din. Samo resni kupci dobijo naslov pri upr. Slov. Naroda. Posredovalci izključeni.

Na hrano in stanovanje

se sprejme s 1. januarjem dijak. Slavov pove upravo Slov. Naroda. 9529

Slike z naše rivijere

Cena 3 dinarje.

Dobiva se v Narodni knjigarni.

Stavbena podjetje

Al. in Val. Accetto, Ljubljana, Trnovski pristan 14.

zaprisežena sodna zvezenca, prevzema vsakovrstne visoke stavbe, izvršuje načrtov in proračunov, oblastveno koncesionirana posredovalnica za nakup in prodajo posestev in zemljišč. 8227

Stanovanje

išče visokošolec. Daje event. tudi instrukcije. Ponudbe pod »Nujno 9546« na upravo Slov. Naroda. 9546

Knjigovodja

popolnoma samostojen, bilancist, išče delo v popoldanskih urah. Verziran je tudi v zemljiški knjigi in davčnih zadevah. Sprejme tudi vsako drugo pisarniško delo. Ponudbo pod »Vesten 9523« na upravo Slov. Naroda. 9523

Vočja množina krompirja

se prodaja po zmernih cenah. Franc Kavčič, Selo 25, Môte. 9525

učna moč

na večrazrednici ob železnici blizu Ljubljane. Poizve se v upr. Sl. Nar. 9552

Poslovodja

išče službo trgovskega potnika pri kakem večjem podjetju, najraje v Mariboru ali Zagrebu. Dobro poznan pri tridkrah v Slavoniji in Banatu. Ponudbe do 31. dec. pod »Zanesljiva moč 9551« na upravo Slov. Nar. 9551

Due hiši.

Vaš druž. razmer se prodajo ceno enostanovanjske moderne hiše s vrtom v Ljubljani ob prometni cesti, priprava za vsako obrt. Poleg vrta tekoča voda. Dalje enostanovanjska hiša s 3 objekti, 25 arov zemlje, 10 minut od mesta Celja. Stanovanje v obeh hišah na razpolago. Najnižje se poizve pri lastniku g. J. Medvedu, Ljubljana, Stari trg 26, i. d. l. — 6. na pop. 9530

Mlajša pisarniška moč

večja slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, spreten stenograf in strojepisec, se išče za skorajšnjo nastop pri industr. podjetju v Sloveniji. Ponudbe pod »Spretna moč 7559« na upravo Slov. Naroda. 7559

Dva težka konja

16 pesti visoka, 7 let stara, imam na prodaj. Anton JAKOMINI, lesni trgovec, Kočevje. 9560

Prodaj

12 vagonov zdravih, suhih in na pol suhih bukovič drva. Ponudbe pod »Bukova drva 9547« na upravo Sloven. Naroda. 9547

Samostojna dama išče dve ali eno mebljavno ali prazno

SOBO

za takoj ali pozneje. Ponudbe na upr. Slov. Naroda pod »Nagrada 9550.«

Kupi se dobro ohranjen

PIANINO.

Ponudbe z navedbo cene na upravo Slov. Naroda pod »Z. K. 9548«.

Uradnik

all uradnica

zmožen knjigovodstva, se takoj sprejme. Ponudbe pod »Knjiga 500—958« na upravo Slov. Naroda. 9558

Vagon starega železa

(podkve in odsečki) se prodajo. Ponudbe pod »Železo 9555 na upravn. št. Slov. Naroda. 9555

Zenitna ponudba.

iščem za svojo svakinjo (48 let, premoženja do 200.000) v svrhu ženitve primerljivega moškega. Ponudbe pod »Bodočnost 9526« na upravo Slovenskega Naroda. 9526

„UNION“ francoska zavarovalna družba sprejme po celi Sloveniji

zastopnike in akviziterje

pod zelo ugodnimi pogoji. Pismene ponudbe z navedbo referenc na Glavno zastopstvo zavarovalne družbe „Union“ Ljubljana, Kralja Petra trg 3. l. 9361

Trgovski potnik išče

mesečno sobo

Cena ne igra vloge. — Ponudbe pod »Zagrebčan« poštno ležeče Ljubljana. 9520

Samostojna kuharica

srednje starosti, z dobrimi spričevali želi službo k boljši družini. Gre tudi kot gospodinja. Nastop po dogovoru. Ponudbe pod »Zanesljiva 9519« na upr. Slov. Naroda. 9519

Pozor, trgovci s klobuki!

Vsakovrstne klobuke od 160 K naprej imam v veliki zalogi; tudi lene velourne klobuke. Franjo Čerar, tovarnar v Stobu, pošta Domžale. Tovarna je oddaljena 7 minut od postaje Domžale. Cene primerno nizke, postrežba točna. V popravilo se sprejemajo pri Kovarčeviči Tršan, Prečernova ulica 5 na dvorišču desno, vsako sredo, ravno tako se oddajajo samo vsako sredo.

Enostanovanjska HISA

se prodaja v Višnji gori, Dolenjsko, sredi mesta št. 50, nasproti vodnjaku. Hliva obstoji iz 6 sob, 2 kuhinje, kleti, klavnice, ledenice, hleva in ene niže. Stanovanje lahko kupec takoj dobi. Cena 120.000 kron. Več se poizve pri Francetu Kristanu, čevljar, vas Šmarca 11. p. Kamnik, Gorenjsko. 9533

Gospod išče

za stanovanje v Ribnici na Dolenjskem majhano sobo s kuhinjo in priključitvami. Ponudbe pod »Ljubljana 9527« na upravnštvo Slovenskega Naroda. 9527

Trstje za stropne izdeluje in prodaja

na debelo n drobno m² po K 3.50 pri večjih naročilih znaten popust. Steiner Anton, Ljubljana, Jeranova ul. 13, Trnova.

Vrtnar

ki je z boljšim uspehom dovršil vrtnarsko, sadjarsko in vinogradsko slo, se sprejme. Naslov pove upravnštvo Slov. Naroda. 9272

Stavbeni vodja

za železobetonske in visoke stavbe želi premeniti službo. Naslov pove upravo Slov. Naroda. 9247

Konjske vprege

za kočije, tudi rabljene, v dobrem stanju, za dvo-, štiri- in šestoroprege se kupijo. Ponudbe na svečarno J. Kopač, Ljubljana, Celovška cesta 90. 9548

Samostojen knjigovodja

bilancist, vešč dvostavnega knjigovodstva, korespondence in vseh kontornih del, z večletno prakso v lesni trgovini, želi radi premeniti sedeža trdke sprejeti službo v isti ali drugi stadi. Ponudbe pod »Bilanca 9459« na upravo Slov. Naroda. 9459

Konjsko seno

in za krave v balah napredaj pri J. Oblak, Vrhnika 1. 9268

Sofer-mehanik

z dobrimi spričevali, oženjen, išče mesto. Nastop lahko takoj. Ponudbe pod »Stalen 9270« na upravo Slov. Naroda. 9270

Ign. Žargi „Pri nizki ceni“

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 3.

Trgovina z drobnim, plošnim in modnim blagom ter raznim poročilom in kravatami.
Ter velika izbira vsakovrstnih zimskih potrebščin.
Potrebščine za krojače in šivilje. 9022

Tovarna cementa Zidani most

Je prišla izdelovati in priporočiti: **Selektor portlandciment (Flugstaub)** najfinije zmlito, se vsebuje nobenega zrna v portlandcimentu, konkurira kvaliteta vsem svetovnim znamkam ter ima garantirano 400 kg pritiska na 1 : 3 na cm². **Selektor - fin - portlandciment** prične vezati v pol-druzi uri in izvršuje v petih urah ter je za vse železobetonske zgradbe najboljši cement in s tem fino mletim cementom se bode tudi izdelavcem cementne opeke in sploh cementnih izdelkov zelo ustreglo. Ker se vsi pomani-kanja prejema izdeluje samo mala količina, se priporoča za pravočasna naročila. **Ravnateljstvo tovarne cementa Zidani most.**

„ORIENT“

družba s o. z. preje

Brata Eberl in Jančar & Co
Ljubljana, Miklošičeva c. 4.
nasproti hotela „UNION“.

Lastni izdelki oljnatih barv, firnežov, lakov in steklar-skega kileja. Velika zaloge kemičnih in rudniških barv, barv za umetnike, raznovrstnih čepičev, vseh potrebščin za slikarje in pleskarje.

Novo osnovano**Transportno i odpremično poduzeće****A. Kuvačić, Bakar**

preuzimlje

svakovrstnu robu za prevoz i otpremu.

Izvršuje sve naloge brzo i tačno.

Izpostava: Stanica Bakar. Bz.: Kuvačić.

Parketne deščice

krasove, bukove parjene, broski pod in vsakovrsten rezan les lastnega izdelka nudi po najnižjih cenah
Ivan Slaka, tovarna parketov in parna žaga, Ljubljana, Metelkova ul. 4.

Kupuje rezan les v deblih v vsaki množini, kakor tudi gozdne parcele. — Sprejema les v razenje na polnojarjenik po naročilu.

Izšla je brošura**Slike z naše rivijere.**

Spisal Ivan Podržaj.

Ponatis iz „Slovenskega Naroda“.

Cena 3 dinarje.

Ves dohodek je namenjen penzijskem fondu jugoslovenskih novinarjev.

Dobiva se v „Narodni knjižarni“.

Zajčje kože

kupuje tovarna klobukov

„Sešir“ d. d. v Škofji Loki.

G. F. Juršek
uglaševalec glasovijev
v Ljubljani
Wellborn 12.

Izvršujem uglaševanja ter popravila glasovijev in harmonijev specijalno strokovno, točno in ceno.

Pristnoga šibenskega vina

od 11—12 stopinj, dostavljeno na kolo-dvor Ljubljana po 24 K, na Riu mesta 23 K liter prodaja na debelo novo otvor-jena veletrgovina Bujas in drug Ljubljana, Rožna dolina 180 A v hti Avgusta Škoka. 9554

Lesotržci pozor!

V petek dne 30. t. m. ob 10. uri se bode prodalo pri kolodvoru v Logatcu

na prisilni javni dražbi**120 kubič. metrov tesanih tramov.****Ivan Zakotnik, mestni tesarski mojster**

Ljubljana, Dunajska cesta 46. — Telefon Hrvilka 379.

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostreža za palače hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje, itd.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga, tovarna furnirja.

Narodna založba je prišla z izdajo prevodov Jules Ver-ne. Jules Verneovi potovalni romani so mladini v veliko po-budo, odraslim v lahko zabavo in poduk.

I. zvezek obsega del

„Moister Caharija“

in

„Drama v zraku“,

ki staneta brošurani 15 K, vezani K 20.

Dobiva se v Narodni knjižarni v Ljubljani, Prede- nova ul. št. 7.

Strychnin

sveži ima v zalogi drogerija A. Kane,

Ljubljana, Židovska ul. 1. 9524

4 novi ali rabljeni skobelniki se kupijo. 9455
Ponudbe na tovarno Keršič.

Dražabnika (co)

iščem za dobro vpeljeno lesno trgovino radi povziranja prometa s kapitalom od 300.000 K naprej. Event. vzamem tudi posejilo proti vknjižbi na posestvo in plačam 15 odstot. Ponudbe pod „Vknjižba 9447“ na upravo Sloven-Naroda. 9447

Več samostojnih stolarjev in mizarjev

sprejme tovarna stolov in lesenih iz-delkov. Stanovanje v hiši. Vpraša se pri Jos. Stadler, Ljubljana, Sodna ulica št. 11. 9266

Franc Jager,

tapetnik

Ljubljana, Komenskega ul. 12, se priporoča za vsa v svojo stroko spa-dajoča dela n. pr. divanov, otoman, mo-drovcov in šaluzij. Zimnice vedno v zalogi. Popravila se izvršujejo točno. Prevzamem tudi nova naročila.

Knjigovodkinjo

starejšo gospodično z dolgoletno prakso v knjigovodstvu in je verzirana v vseh kontornih delih, sprejme lesna trgovina na deželi. Stanovanje in vsa oskrba preskrbljena. Ponudbe s pre-ostri izpričevali in zahtevki naj se vpo-šiljejo pod „Knjigovodkinja 9236“ na upravnštvo Slov. Naroda. 9236

Slovenska gradbena družba z o. z. LJUBLJANA.

(Tehnična pisarna v tovarni Keršič).

Spodnja Šiška.

Telefon 180.

izvršuje

vse vrste visokih in globokih stavb, betonske in železobetonske gradbe, vodne gradbe, železobetonske tlačne cevi do 3 atmosfere tlaka, elek-trične centrale, izkoriščanje vodnih sil, moderne industrijske zgradbe, „silo“, mostne gradbe.

Posebnosti:

bijologične in mehanične čistilnice za vsakovrstno industrijo, leseni polnostenski nosilci za strehe z velikimi razponi do 35 m, lesena in kombinirana skladišča. Izvršitev tozadevnih načrtov in proračunov.

Prelepa Vasiljica

in druge ruske pravljice

Pripoveduje Cvetko Solar.

Dobi se v Narodni knjižarni. — Cena K 14:40, po pošti v naprej K 15:40 v.

Ložar & Bizjak

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 20.

Priporočata najfinije tu in inozemsko sukno za obleke, suk-nje, površnike, žakete itd., vsake vrste izgotovljenih oblek, raglanov, zimskih sukenj, površnikov za gospode in dečke, naj-modnejše klobuke, čepice, samovoznice, nepremičljive dežne plašče i. t. d. Izdelava oblek po meri v najkrajšem času po najnovejšem kroju.

Stremiljenje po zadovoljstvu vsakega p. n. odjemalca v polni meri.

Konkurenčne cene! Konkurenčne cene!**„Fruškogorac“**

tvornica šampanjca po fran-cuskom načinu i veletrgovina vina u bocama k. d.

u Novome Sadu

izveštava g. g. hotelijere, restora-tere, bareve i delikatesne radnje, da imade na stovarištu od dužeg vremena odležanog šampanjca, kao i razna fruškogorska vina u bocama.

Nalozi se izvršuju brzo i tačno.

Kupujem ajdovo moko la

Ponudbe pod „Impert“ na upravnštvo Slov. Naroda. 9348

Kostanjev les.

Kupim vsako množino vagonov domačega kostanjevega lesa in ga plačam po najvišji ceni. Ponudbe z na-vedbo cene na M. Svajgar, Dravije št. 74, p. St. Vid nad Ljubljano. 9351

Zahvala.

Za vse dokaze iskrenega sočutja povodom smrti našega nepozabnega soproga, očeta, strica in svaka, gospoda

Hugona Waneka

izrekamo vsem našo najsrčnejšo zahvalo.

Posebno pa se zahvaljujemo vsem darovateljem krasnih vencev, gg. pevcem za ganljive žalostinke in vsem, ki so spremili dragega pokojnika na njega zadnji poti, ter za vsa tako mnogobrojno od blizu in od daleč dospela pisma in osebno izražena so-žalja, da se nam je nemogoče vsakemu posebej za-hvaliti.

Vsem naša najpristržnejša zahvala!

V Ljubljani, dne 27. decembra 1921.

Žalnoči ostali.**Advokat**

amec išče za Beograd mlado pošteno inteligentno Slovenko za gospodi-njo ki zna tudi kuhati. Pismene po-nudbe do 1. januarja 1922 na upravo Slov. Naroda za Dr. Lazo Roguljiča. Eventualni usmeni dogovori 2. januarja v Ljubljani, Hotel „Union“. 9369

Praktikanta

9235

ki je dovršil z dobrim uspehom dvorazredno trg. šolo, sprejme večja lesna družba v Ljubljani. Ponudbe od „Praktikant 9235“ na upravo Slov. Naroda.

SALAMA

prva vrsta

ново blago

povsem zrela

se dobi povsod

Prva hrvatska tvornica salama, sušena mesa i masla.

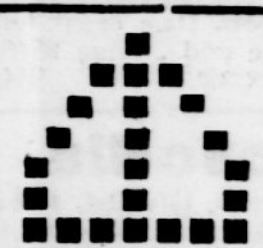
M. Gavrilović
sinovi d. d.

Petrijnja.

Glavno zastopstvo za Slovenijo:

R. BUNC in drug

Ljubljana - Beogr.

Vizitke, kuverte in pisemski papir s firmo kakor usako-**:: vrstne druge tiskovine ::**

izvršuje točno

„Narodna tiskarna“.

Naročila sprejema tudi „Narodna knjižarna“.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premo-govnikov za domačo vporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

la čehoslovaški in angleški koks za lvarne in domačo vporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. Ljubljana, Namska ulica 19.

Za inšeratni del odgovoren Valentin Kopitar.